

ГОДИШЕН ДОКЛАД

2024

ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАЦИОНАЛНОТО БЮРО ЗА КОНТРОЛ НА
СПЕЦИАЛНИТЕ РАЗУЗНАВАТЕЛНИ СРЕДСТВА

Мисията на Националното бюро е гарантиране на законното използване на специалните разузнавателни средства чрез наблюдение на процедурите по искане, разрешаване и прилагане на СРС, съхраняването и унищожаването на информацията, получена чрез тях, както и за защита на правата и свободите на гражданите срещу незаконосъобразното им използване.

Контролът на разузнавателните дейности, чрез които се събират данни и се навлиза в личния живот на гражданите, е част от функционирането на демократичното общество. Законите разпоредби, осигуряващи съдебен предварителен контрол и експертен независим надзор над тези дейности, гарантира в максимална степен защита на конституционните права и свободи на гражданите.

Познавайки в детайли работата на органите, прилагащи процедурите, разписани в ЗСРС, дава възможност на НБКРС своевременно да установи проблемите и слабостите при осъществяване на дейността им, своевременно да идентифицира възникнали проблеми, разнородни практики и тълкувания на закона и да се предприемат действия за тяхното отстраняване, с цел недопускане неправомерно използване на СРС.

От друга страна, постоянно променящата се среда за сигурност налага ново степенуване на приоритетите в тази насока, включване на цялостния институционален потенциал, прилагане на нови форми на взаимодействие между държавните институции и неправителствения сектор с цел неутрализиране на рисковете и заплахите, както по отношение на националната сигурност и общественения ред, така и защитата на правата и свободите на гражданите.

За да бъде ефективна и полезна дейността на надзорния орган, трябва да се задават въпроси и да се дефинират рисковете. Надзорният орган е необходимо да проявява решителност при отправяне на критики и препоръки, така че грешките да бъдат коригирани и прилагането на специални разузнавателни средства винаги да се извършва в законовите граници.

Успешното разрешаване на възникналите в хода на работата проблеми ми дава увереност, че като уместен подход е продължаването на активната работа за повишаване на вътрешноинституционалния контрол и контрол от страна на прилагащите структури по чл. 20 от ЗСРС. По този начин считам, че ще се постигне основната цел на Националното бюро – недопускане неправомерно прилагане на СРС и повишаване на доверието на българските граждани в институциите, призвани да защитават тяхната сигурност.

Отстояване независимостта на Националното бюро, утвърждаването и развитието му съобразно международните стандарти, се превърнаха в моя лична кауза относно бъдещето на надзорния орган като независим, безпристрастен и авторитетен.

С уважение,

Пламен Колев

Председател на Националното бюро за контрол
на специалните разузнавателни средства

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ	6
ВЪВЕДЕНИЕ	9
I. СЪСТАВ НА НБКРС. ЗАСЕДАНИЯ И ПРИЕТИ РЕШЕНИЯ	11
II. ПРОЦЕДУРИ ПО ЗСРС	11
1. Органи по чл. 13 от ЗСРС. Европейски прокурор и европейски делегирани прокурори. Процедури по чл. 34н от ЗСРС.	14
1.1. Искания.	14
1.2. Материалноправни основания за използване на СРС.	19
1.3. Анализ на резултатите от извършения надзор на процедурите по ЗСРС.	20
2. Органи по чл. 15 от ЗСРС.	34
2.1. Разрешения.	34
2.2. Откази.	36
2.3. Анализ на резултатите от извършения надзор на процедурите по ЗСРС.	38
3. Органи по чл. 20 от ЗСРС.	42
3.1. Оперативни способности.	42
3.2. Случаи, при които не е започнало прилагане на СРС.	44
3.3. Анализ на резултатите от извършения надзор на процедурите по ЗСРС.	45
III. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРИЛАГАНЕТО НА СРС, СЪХРАНЯВАНЕ И УНИЩОЖАВАНЕ НА ПРИДОБИТАТА ИНФОРМАЦИЯ	49

1. Веществени доказателствени средства.	49
2. Унищожаване на информацията, непослужила за изготвяне на ВДС.	51
3. Изготвяне на доклад до органа по чл. 15 от ЗСРС.	53
IV. ЗАЩИТА ПРАВАТА И СВОБОДИТЕ НА ГРАЖДАНИТЕ СРЕЩУ НЕЗАКОНОСЪОБРАЗНО ПРИЛАГАНЕ НА СРС	55
1. Сигнали за незаконосъобразно прилагане на СРС.	55
2. Производства по реда на ЗОДОВ и ЗДОИ.	56
V. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ДЪРЖАВНИ ОРГАНИ И ИНСТИТУЦИИ.	59
1. Работни срещи.	59
2. Дадени указания, препоръки и изразени становища за подобряване режима по използване на процедурите по ЗСРС.	62
3. Констатирани проблеми в процедурите по ЗСРС, за които са необходими законодателни промени.	65
VI. МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ	73
Международен обмен на информация. Участия в международни форуми и конференции на надзорни органи.	73
VII. ОРГАНИЗАЦИЯ НА АДМИНИСТРАТИВНАТА ДЕЙНОСТ	75
1. Структура на администрацията.	75
Обща администрация	75
Специализирана администрация	75
2. Финансова дейност. Бюджет и финансов контрол.	75
VIII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ	78

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

АпСпНС	Апелативен специализиран наказателен съд
АС-София	Апелативен съд-София
ВДС	Веществени доказателствени средства
ВП	Върховна прокуратура
ВКС	Върховен касационен съд
ВоАС	Военно-апелативен съд
ВоС	Военен съд
ВСС	Висш съдебен съвет
ГДБОП	Главна дирекция „Борба с организираната престъпност“
ГДГП	Главна дирекция „Гранична полиция“
ГДНП	Главна дирекция „Национална полиция“
Гр.г.	Гражданско дело
ДАНС	Държавна агенция „Национална сигурност“
ДАР	Държавна агенция „Разузнаване“
ДАТО	Държавна агенция „Технически операции“
ДВ	Държавен вестник
ДВС	Дирекция „Вътрешна сигурност“
ДП	Досъдебно производство
ЕДПРБ	Европейски делегирани прокурори в Република България
ЕЗР	Европейска заповед за разследване
ЕС	Европейски съюз, Съюза
ЗАгв.	Закон за адвокатурата
ЗДОИ	Закон за достъп до обществена информация
ЗОДОВ	Закон за отговорността на държавата и общините за вреди
ЗСРС	Закон за специалните разузнавателни средства

ЗЕЗР	Закон за Европейската заповед за разследване
ККССПИСРСДДЗЕС	Комисия за контрол на службите за сигурност, прилагането и използването на специалните разузнавателни средства и достъпа до данните по Закона за електронните съобщения, комисия в НС
КПК	Комисия за противодействие на корупцията
МВР	Министерство на вътрешните работи
МО	Министерство на отбраната
НБКРС, Бюрото, Националното бюро	Национално бюро за контрол на специалните разузнавателни средства
НК	Наказателен кодекс
НПК	Наказателно-процесуален кодекс
НС	Народно събрание
ОДМВР	Областна дирекция на Министерството на вътрешните работи
ОПГ	Организирана престъпна група
ОС	Окръжен съд
ПРБ	Прокуратура на Република България
РП	Районна прокуратура
СВП	Служба „Военна полиция“
СВР	Служба „Военно разузнаване“
СГП	Софийска градска прокуратура
СГС	Софийски градски съд
СДВР	Столична дирекция на вътрешните работи
СРС	Специални разузнавателни средства

ВЪВЕДЕНИЕ

Докладът за дейността на Национално бюро за контрол на специалните разузнавателни средства през 2024 г. е изготвен в изпълнение на чл. 34б, ал. 7 от ЗСРС и е приет с решение от заседание, проведено на 29.05.2025 г., за представяне в Народното събрание.

ВЪВЕДЕНИЕ

Съгласно чл. 34б, ал. 7 от ЗСРС Националното бюро ежегодно до 31 май внася в Народното събрание годишен доклад за дейността си. Докладът съдържа статистически данни относно броя на лицата, спрямо които са били прилагани СРС, процедурите по искане, разрешаване, прилагане и използване на СРС, по съхраняване и унищожаване на получената информация чрез СРС и за изготвените ВДС, представени в таблици и диаграми, при съпоставка с предходни години. Представен е анализ на резултатите и констатираните в хода на извършените проверки проблеми и препоръки за тяхното отстраняване, както следва:

- ✓ обобщени данни за процедурите по искане, разрешаване, прилагане и използване на СРС, по съхраняване и унищожаване на получената информация и за изготвените веществени доказателствени средства;
- ✓ анализ на резултатите и констатираните в хода на извършените проверки проблеми и препоръки за тяхното отстраняване;
- ✓ информация за дейността по защита на правата и свободите на гражданите;
- ✓ информация в областта на международното сътрудничество и взаимодействието с органите на законодателната, съдебната и изпълнителната власт, както и неправителствения сектор;
- ✓ информация за осъществените междуинституционални работни срещи и международното сътрудничество;
- ✓ указания, изготвени становища и препоръки, както и констатирани проблеми в процедурите по ЗСРС, за които са необходими законодателни промени в ЗСРС и НПК;
- ✓ информация за структурата на администрацията на НБКРС, финансово-стопанската дейност;
- ✓ заложените стратегически цели и приоритети и тяхното изпълнение.

И през 2024 г. усилията на Националното бюро бяха насочени в следните основни области:

- ✓ Активно наблюдение на процедурите по искане, разрешаване и прилагане на СРС и организацията по съхраняването и унищожаването на информацията получена при използването на СРС чрез промяна на формата и честотата на извършените проверки на структурите по чл. 13, чл. 15 и чл. 20 ЗСРС.
- ✓ Активна работа по сигнали, получавани от граждани и

неправителствени организации, с оглед на това, че подаването на сигнали за нередности е съществен източник на информация за установяване на неправомерно прилагане на СРС.

✓ Международен обмен на информация, законодателни решения и добри практики в други държави, свързани със защита правата на гражданите, с цел усъвършенстване на националната дейност, свързана с прилагане на СРС.

✓ Необходимост от създаване на единен електронен регистър в органите по чл. 15 от ЗСРС.

✓ Усъвършенстване на процедурите, свързани с прилагането на СРС и защита правата на гражданите, на база изучаване и анализиране на международен опит, законодателни решения и добри практики в други държави.

✓ Подобряване на комуникацията и съвместната работа с неправителствени организации, с цел формулиране и анализиране на констатиранни пропуски, нарушения и несъответствия при използване на СРС и търсене на решения, които да водят до повишаване защитата на конституционните права на гражданите.

✓ Организационно развитие и укрепване на институционалния и административен капацитет, осигуряващ качество на процедурите по наблюдение и контрол.

Наблюдението и контролът целят подобряването на регулаторната рамка и оказване на въздействие върху задължените органи по ЗСРС за точно спазване на заложените нормативните актове в тази сфера. Съществено значение за цялостната дейност има и превенцията, чрез която се осигурява възможност за предотвратяване опорочаването на процедурите по ЗСРС, както и уведомяване на компетентните държавни органи при констатиране на неправомерност, което е предпоставка за намаляването на риска от допускане на случаи на незаконосъобразно прилагане на СРС, за да се гарантира защитата на правата и свободите на гражданите.

I. СЪСТАВ НА НБКРС. ЗАСЕДАНИЯ И ПРИЕТИ РЕШЕНИЯ.

Националното бюро е юридическо лице със седалище в гр. София и е първостепенен разпоредител с бюджет.

Съгласно чл. 34б, ал. 1 от ЗСРС, Националното бюро е колегиален орган и се състои от 5 членове, включително председател и заместник-председател, които се избират от Народното събрание за срок 5 години. От второто полугодие на 2021 г. до 08.05.2025 г. Националното бюро е функционирало в непълен състав – без заместник-председател. От второто полугодие на 2024 година – и без един член. Въпреки функционирането на Националното бюро в непълен състав са положени допълнителни усилия за изпълнение на основните цели на институцията. С решения на НС от 08.05.2025 г. е избран нов състав на НБКРС.

През 2024 г. Националното бюро е провело 37 заседания. Приети са общо 867 решения.

През отчетния период Националното бюро е извършило 266 комплексни, инцидентни и тематични проверки на органите по чл. 13, чл. 15, чл. 34н и чл. 20 от ЗСРС (за сравнение, през 2023 г. са били извършени 287, през 2022 г. са били извършени 287, през 2021 г. са били извършени 569, през 2020 г. са били извършени 240 проверки).

През 2024 година в НБКРС са постъпили 48 сигнала от граждани с твърдения, че спрямо тях са прилагани неправомерно СРС. От тях по 14 сигнала НБКРС не е извършвало проверка поради несъответствие с Вътрешните правила за работа по сигнали. По 34 сигнала проверките са приключили.

II. ПРОЦЕДУРИ ПО ЗСРС

Използването на СРС е допустимо единствено за разкриване, предотвратяване или разследване на тежки умишлени престъпления, изчерпателно и лимитативно посочени в чл. 3, ал. 1 от ЗСРС (чл. 172, ал. 2 от НПК), както и за престъпления, свързани с националната сигурност на страната. Чрез тях се навлиза пряко в личния живот на контролираното лице без неговото знание и съгласие. Използването им е допустимо само при спазване на следните принципи:

- **необходимост** - когато доказването на престъпната дейност чрез други средства е невъзможно или е изключително затруднено;

- **субсидиарност** – СРС се прилагат по изключение и имат допълнителен характер по отношение на други доказателствени средства;

- **пропорционалност** - ако е достатъчно да се използва една по-малко ограничителна мярка, то именно тя следва да се приложи.

При използването на СРС се осъществява предварителен, текущ и последващ контрол от органите, разрешаващи прилагането на СРС – от председателя на съответния компетентен съд или негов писмено оправомощен заместник; от органите, прилагащи СРС; и от НБКРС като надзорен орган на цялостната процедура, съгласно разпоредбите на ЗСРС. Чрез постоянния контрол върху използването и прилагането на СРС се гарантира защита правата и свободите на гражданите от злоупотреба с придобита информация.

През 2024 г. СРС са прилагани спрямо 2410 лица и по 45 процедури по чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС.

ОРГАНИ ПО ЧЛ.13 ОТ ЗСРС

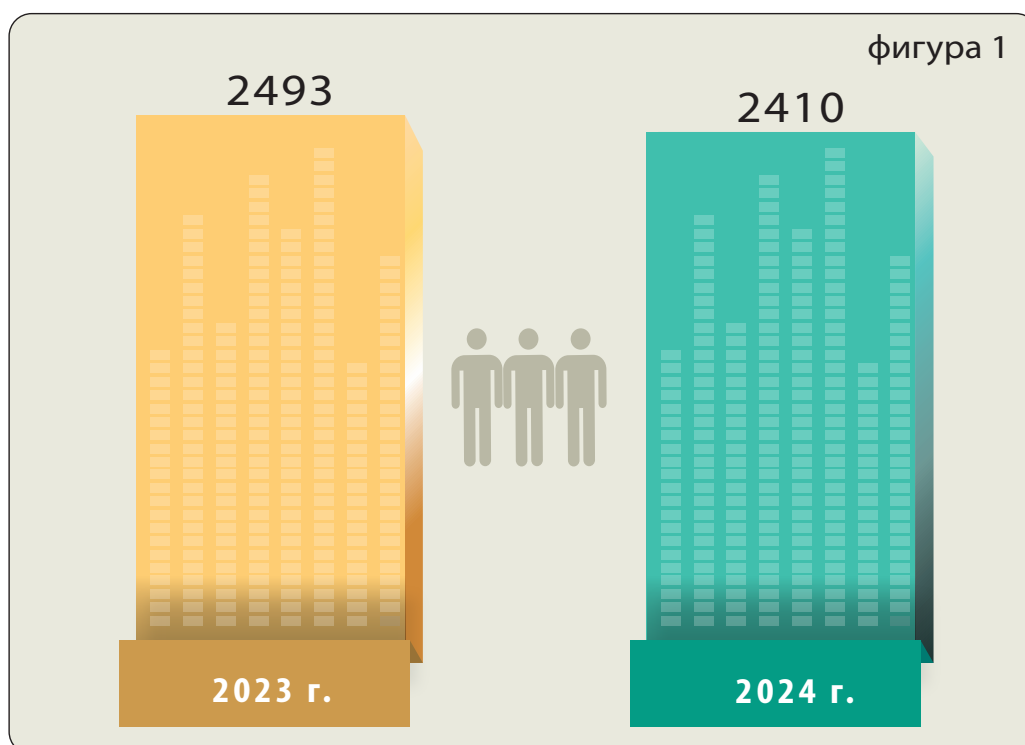

1. ОРГАНИ ПО ЧЛ. 13 ОТ ЗСРС. ЕВРОПЕЙСКИ ПРОКУРОР И ЕВРОПЕЙСКИ ДЕЛЕГИРАНИ ПРОКУРОРИ. ПРОЦЕДУРИ ПО ЧЛ. 34Н ОТ ЗСРС.

1.1. ИСКАНИЯ

По изготвени искания през 2024 г. са използвани СРС по отношение на 2410 лица¹. За сравнение през 2023 г. лицата са били 2493. (фиг. 1)

През 2022 г. са използвани СРС по отношение на 2325 лица, през 2021 г. по отношение на 2632 лица, през 2020 г. по отношение на 3042 лица.

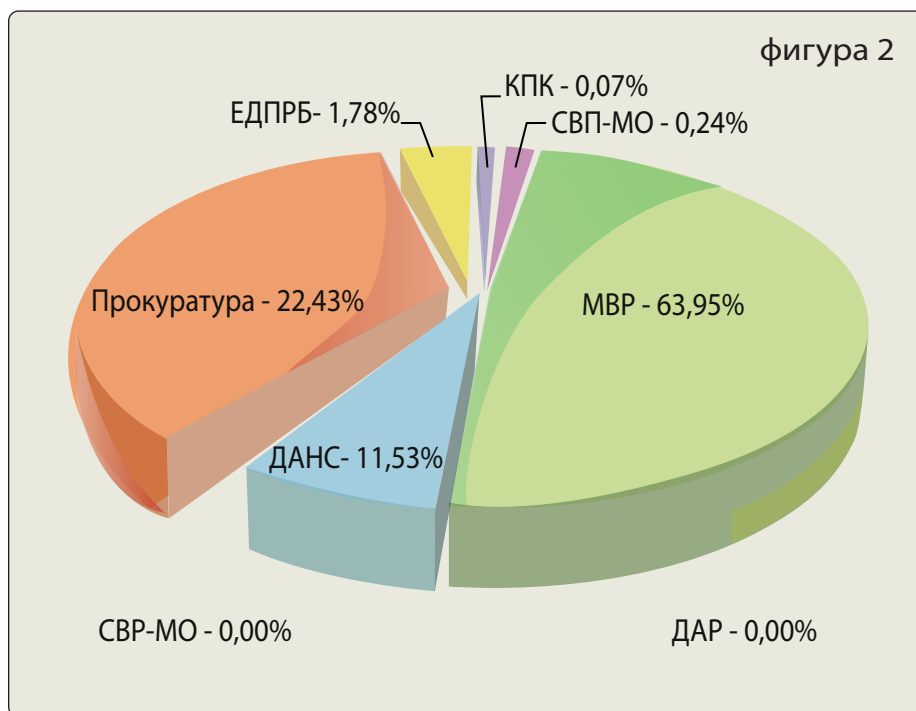
Фиг. 1. Брой лица по отношение на които са използване СРС за периода 2023 г. – 2024 г.

Макар и с известен стабилитет, се забелязва намаляване на броя на лицата, спрямо които са били използвани СРС в сравнение с 2023 г.

През 2024 година относителният дял на заявителите към общия брой инициирани процедури е следният:

МВР - 63,95 %, ПРБ - 22,43 %, ДАНС - 11,53 %, ЕДПРБ - 1,78 %, КПК - 0,07 %, СВП-МО - 0,24 %. СВР-МО и ДАР не са изготвяли искания за използване на СРС. (фиг. 2)

¹ По данни на органите по чл. 20 от ЗСРС.

Фиг. 2. Относителен дял на заявителите към общия брой инициирани процедури през 2024 г.

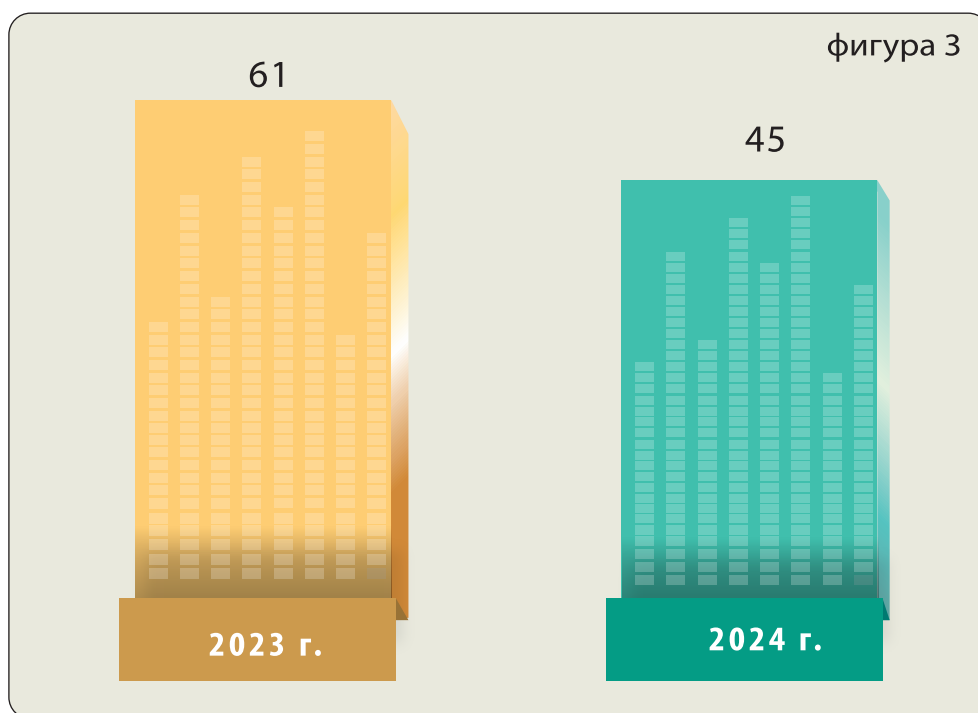
За периода 2020-2024 г. относителният дял на заявителите към общия брой инициирани процедури е представен в таблица 1.

Таблица 1

Структура	Относителен дял на процедурите в сравнение с предходни години, в проценти (%)				
	2024 г.	2023 г.	2022 г.	2021 г.	2020 г.
МВР	63,95	61,45	62,83	53,08	51,12
ПРБ	22,43	25,69	23,62	33,86	36,98
ДАНС	11,53	10,88	11,27	10,02	7,28
ЕДПРБ	1,78	0,97	1,04	0,09	-
КПК	0,07	0,72	0,85	0,59	3,48
СВП-МО	0,24	0,23	0,40	0,02	0,22
СВР-МО	0	0,07	0	0	0
ДАР	0	0	0	0	0

Сравнението на данните показва, че инициираните процедури от органите на МВР и ПРБ са над 86 % от общия брой.

В 45 случая² СРС са използвани по процедури по чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС за установяване самоличността на лица, за които е имало данни и основание да се предполага, че подготвят, извършват или са извършили тежко умишлено престъпление от изброените в закона. (фиг. 3)

Фиг. 3. Приложени процедури по чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС за периода 2023 г. – 2024 г.

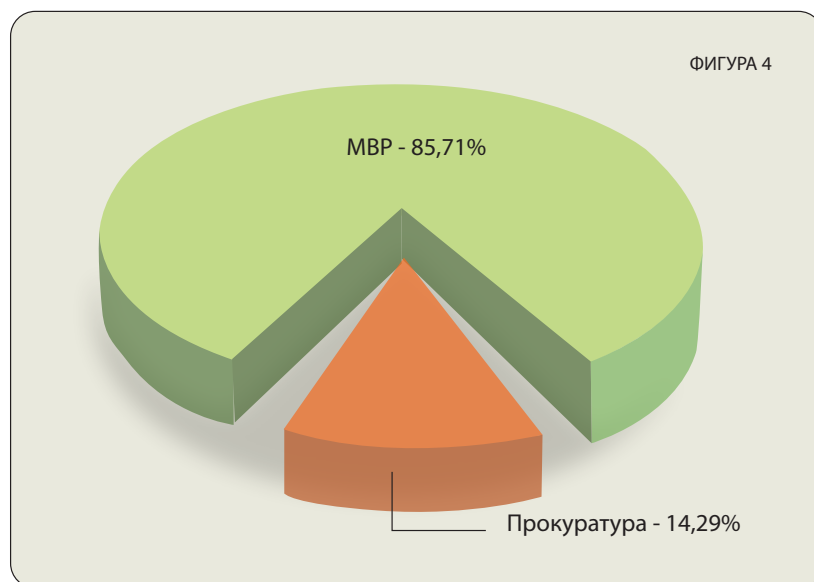
Съпоставяйки данните, през последните няколко години се наблюдава намаляване на случаите при използване на тази процедура.

През 2024 г. процедурите по чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС се разпределят между органите по чл. 13 от ЗСРС в следното съотношение: МВР – 85,71 % (при 85,39 % през 2023 г., 80,51 % през 2022 г., 74,42 % през 2021 г., 85,78 % през 2020 г.); Прокуратура – 14,29 % (при 14,61 % през 2023 г., 12,71 % през 2022 г. 24,03 % през 2021 г., 12,28 % през 2020 г.). (фиг. 4)

През отчетния период ДАНС, ЕДПРБ, СВП-МО, ДАР, СВР-МО и КПК не са изготвяли искания за използване на СРС по процедури по чл. 12, ал.1, т. 4 от ЗСРС.

² По данни на органите по чл. 20 от ЗСРС.

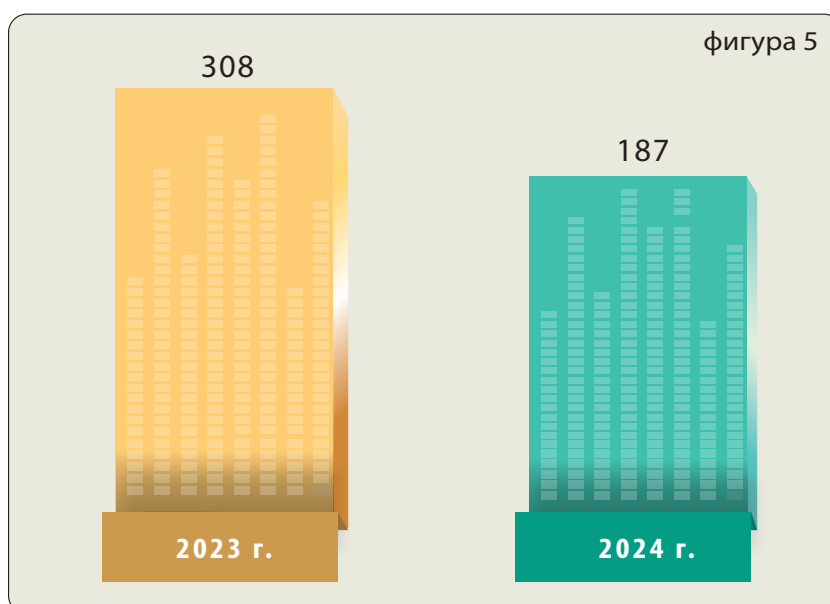

Фиг. 4. Съотношение между заявителите при използване на процедурата по чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС през 2024 г.

Видно от графиката, структурите на МВР са тези, които най-често използват процедури по ЗСРС за установяване самоличността на лица извършители на престъпления.

През 2024 г. по 187 процедури или 7,62 % прилагането на СРС е започнало по реда и при условията на чл. 17 от ЗСРС. За сравнение, през 2023 г. са 308 процедури или 12,06 %. (фиг. 5)

През 2022 г. по 304 процедури или 13,08 %, през 2021 г. по 373 процедури или 13,51 %, през 2020 г. по 435 или 14,38 %.

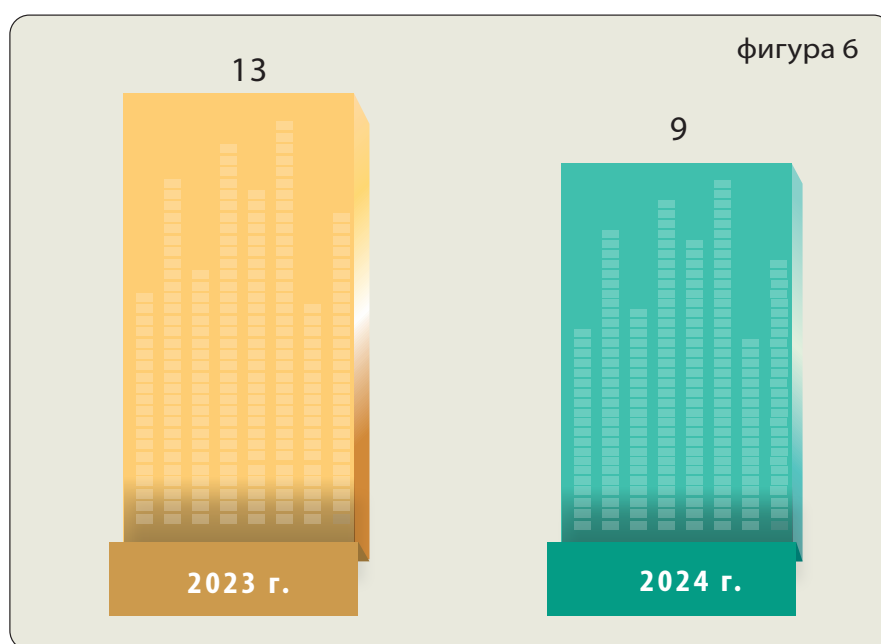

Фиг. 5. Брой процедури в хипотезата на чл. 17 от ЗСРС за периода 2023 г. – 2024 г.

В резултат на даваните указания от НБКРС, в последните години значително е намаляло прилагането на СРС по тази процедура.

През 2024 г. при 9 процедури или 0,37 % прилагането на СРС е започнало при условията на чл. 18 от ЗСРС. За сравнение, 13 процедури или 0,51 % са през 2023 г. (фиг. 6)

През 2022 г. по 10 процедури или 0,39 %, през 2021 г. по 12 процедури или 0,43 %, през 2020 г. по 4 процедури или 0,13 %.

Фиг. 6. Брой процедури в хипотезата на чл. 18 от ЗСРС през 2023 и 2024 г.

По изготвени искания през 2024 г. СРС са прилагани спрямо 2410 лица и по 45 процедури по чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС. Органите по чл. 13 от ЗСРС са внесли в съда общо 4513 искания³.

За сравнение, през 2023 г. спрямо 2493 лица и по 61 процедури по чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС са изготвени 4340 искания, през 2022 г. спрямо 2325 лица и по 118 процедури по чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС са изготвени 4331 искания, през 2021 г. - 2761 процедури по 4580 искания, през 2020 г. - 3196 процедури по 5368 искания.

Видно от данните, изготвените искания през 2024 г. са се увеличили спрямо тези от 2023 г. със 173, като броят на лицата, по отношение на които са били прилагани СРС, е намалял с 83, както и процедурите за установяване на лица – с 16⁴.

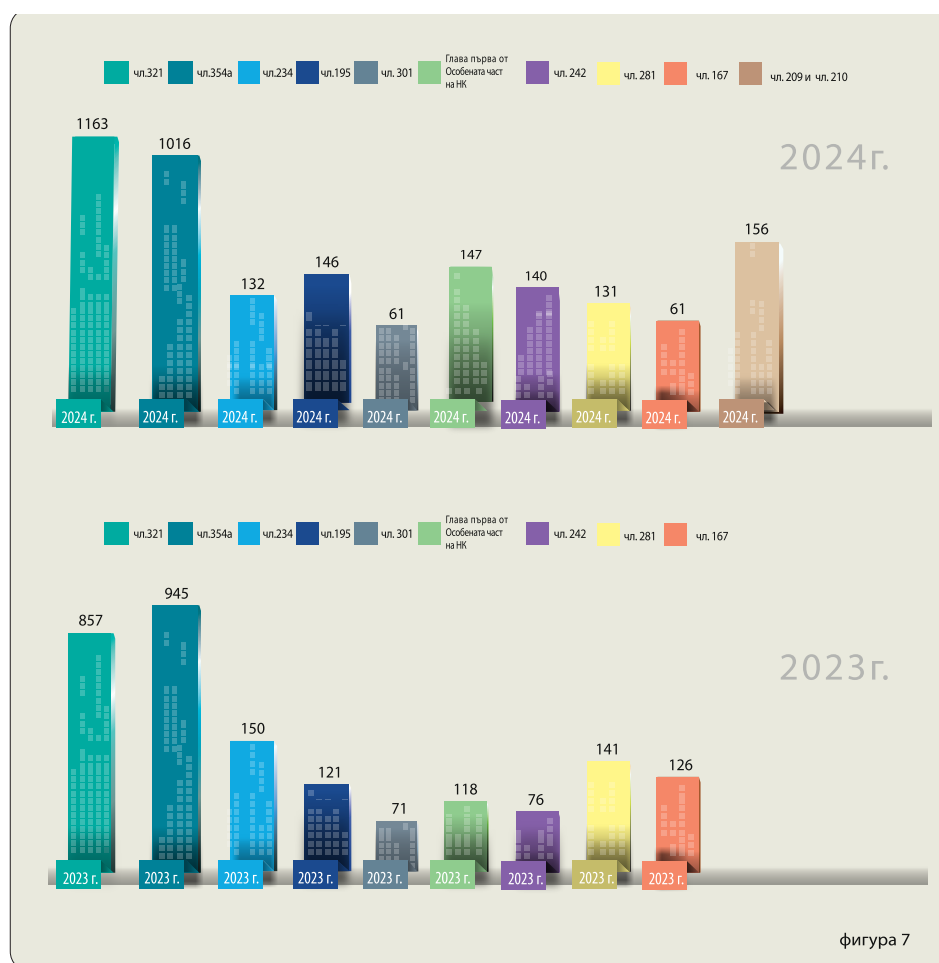
³ По данни на органите по чл. 15 от ЗСРС.

⁴ По данни на органите по чл. 20 от ЗСРС.

1.2. МАТЕРИАЛНОПРАВНИ ОСНОВАНИЯ ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ НА СРС

Съгласно разпоредбата на чл. 3, ал. 1, използване на СРС е допустимо само когато това се налага за предотвратяване, разкриване или разследване на тежки умишлени престъпления, изрично посочени в закона, респ. в чл. 172, ал. 2 от НПК.

През 2024 г. СРС са използвани най-често за престъпления по чл. 321 от НК (ОПГ) - 1163 случая; по чл. 354а от НК (наркотични вещества) - 1016 случая; по чл. 194 и чл. 195 от НК (кражба, включително с квалифицирания състав) - 155 случая; по Глава първа от Особената част на НК - 147 случая, по чл. 209 и чл. 210 от НК (измама, включително с квалифицирания състав) – 156 случая, по чл. 242 (престъпления против митническия режим) - 140 случая, по чл. 234 НК (акцизни стоки) - 132 случая, по чл. 281 НК (трафик на хора) - 131 случая.⁵ (фиг. 7)

Фиг. 7. Използването на СРС за разкриване на тежки умишлени престъпления за периода 2023 г. – 2024 г.

5 По данни на органите по чл. 15 от ЗСРС.

Престъпленията, за които най-често са разрешени СРС през периода 2020 г. – 2024 г., са представени в таблица 2.

Таблица 2

Престъпления по НК	2024 г.	2023 г.	2022 г.	2021 г.	2020 г.
чл. 354а	1016	945	852	787	692
чл. 321	1163	857	974	1732	2551
чл. 301	61	71	47	104	123
чл. 234	132	150	126	197	273
чл. 242	140	76	82	55	55
чл. 195	146	121	176	167	141
Глава първа от НК	147	118	155	262	188

През 2024 г. отново с най-голям дял са престъпленията по чл. 321 (във връзка с различни вторични престъпния, осъществявани от ОПГ, в т.ч. по чл. 354а от НК) и по чл. 354а от НК (като самостоятелно престъпление), съставляващи над 54% от общия брой на престъпните състави, за които е разрешено използването на СРС, съответно – в 1016 случая разрешенията са по чл. 354а от НК, и в 1163 случая разрешенията са по чл. 321 от НК. Значителен ръст имат разрешенията за използване на СРС за предотвратяване, разкриване или разследване на престъпленията по чл. 194 и чл. 195 от НК, по чл. 209 и чл. 210 от НК, по чл. 242, както и по Глава първа от Особената част на НК.

1.3. АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗВЪРШЕНИЯ НАДЗОР НА ПРОЦЕДУРИТЕ ПО ЗСРС.

В хода на извършените от НБКСРС проверки през 2024 г. беше констатирано, че в резултат от постоянното взаимодействие с органите по чл. 13 от ЗСРС, от проведените работни срещи между НБКСРС и органите по чл. 13, чл. 15 и чл. 20 от ЗСРС, на даваните указания, проведените срещи с ръководните административни органи и с оперативните работници, в това число и проведените обучения на оперативни работници в Академията на МВР и на отделни структури на МВР, са преодолен част от нарушенията, установени в предходни години и такива се допускат в единични случаи и от отделни заявители. Въведени са практики, с които

се усъвършенства процедурата по изготвяне на искания за използване на СРС и контрола, осъществяван от административните ръководители.

Независимо от провежданите срещи и даваните от НБКРС указания, оперативните работници и наблюдаващите прокурори продължават да допускат нарушения на законовите изисквания при изготвяне на исканията за използване на СРС. Не са малко случаите, при които съдиите са постановили откази с повече от един мотив, посочвайки съответните пороци в изготвените искания за използване на СРС, в исканията за продължаване на срока на прилагане на СРС или в исканията за допълване с оперативен способ или с новооткрит комуникатор.

В Решение от 16.02.2023 г. на Съда на Европейския съюз по дело С-349/2021 г., е отразено, че искането и разрешението в своята съвкупност следва да съдържат всички фактически и правни обстоятелства на конкретния случай, така че съвместният им прочит да дава достатъчна яснота относно индивидуалните мотиви, въз основа на които е било разрешено използването на СРС.

Установените през 2024 г. нарушения и пропуски при изготвяне на исканията са констатирани и при проверките в предходните години на органите по чл. 13 от ЗСРС и се изразяват в следното:

✓ *Изготвяне на искания от некомпетентен орган или от описаната фактическа обстановка не може да се установи, че престъпната дейност е извършена на територията на съответния съд:*

- при предоставяне на искания за използване на СРС от органи по чл. 13, ал. 1 от ЗСРС, съдиите изискват да им бъдат предоставяна информация дали има образувано ДП. Вследствие на дадените указания и изразените становища, през 2024 г. се установява чувствително намаляване на изготвени искания за използване на СРС от некомпетентни заявители при образувано ДП.

- за престъпления по Глава трета, раздел III от Особената част на НК са изготвени искания от директори на ОДМВР вместо от окръжен прокурор, каквато е императивната разпоредба на чл. 13, ал. 1, т. 6 от ЗСРС.

През 2024 г. Националното бюро даде указания до всички органи, имащи отношение към процедурите по ЗСРС, че за разкриване на тежки умишлени престъпления по Глава трета, раздел III от Особената част на

Наказателния кодекс право да искат използване на СРС и да използват събраните чрез тях данни и веществени доказателствени средства имат единствено съответните окръжни прокуратури.

- при изготвени искания за разкриване на престъпления, извършени от ОПГ, съдът е постановил откази с мотив, че компетентността за предотвратяване и разкриване на този вид престъпления е на ГДБОП. Исканията не са мотивирани относно специалната компетентност по ЗДАНС на заявителя;

- през 2024 г. се установиха случаи, при които исканията за използване на СРС са изготвени от заместници на съответните директори на органи по чл. 13, ал. 1 от ЗСРС. Съдиите са постановили откази с мотив, че в предоставените им оперативни дела липсват доказателства за оправомощаване на длъжностното лице да подписва искания за използване на СРС.

✓ *Внасяне на искания пред некомпетентен орган:*

- в искания, изготвени в условията на предизборна обстановка, не е посочено дали лицата са кандидати за изборни длъжности. Този пропуск е дал основание на съдията да постанови откази, тъй като не е бил убеден, че е спазена специалната разпоредба на чл. 35, ал. 4 от НПК. По няколко искания за продължаване срока на прилагане на СРС съдът е постановил откази, тъй като по време на разрешено прилагане на СРС едно от лицата, участващи в ОПГ, е придобило имунитет като кандидат за народен представител. В този случай компетентността на органа по чл. 15 от ЗСРС вече е променена в сравнение с първоначалната компетентност на съда и исканията е следвало да бъдат представени на СГС.

При провеждането на предизборни кампании Националното бюро е давало указания до всички органи, имащи отношение към процедурите по ЗСРС, че за престъпления от общ характер, извършени от лица с имунитет, каквото качество имат кандидатите за изборни длъжности от датата на регистрирането на кандидатските листи в Централната избирателна комисия до обявяване на резултатите от проведените избори, исканията за използване на СРС следва да се предоставят на СГС, на когото са подсъдни тези дела като първа инстанция, съгласно разпоредбата на чл. 35, ал. 4 от НПК.

Такива указания бяха дадени и през 2024 г. във връзка с проведените избори за народни представители и за членове на Европейския парламент.

С административните ръководители на органите по чл. 13 от ЗСРС нееднократно е обсъждано, че заявителите следва да проявяват активност и да предоставят на прилагащите структури актуални данни за лицата, поставени под негласен контрол, особено такива, относими до промяна на техния правен статут.

- най-голям брой откази по този показател са постановени по искания, в обстоятелствената част на които не се сочат данни за местоизвършване на престъплението или че е извършено на територията в различни съдебни райони. От изложената фактическа обстановка разрешаващите органи не са могли да преценят дали са компетентни органи да се произнесат по представените им искания. В някои искания не е било посочено къде е довършено престъплението и че това е станало в района на съответния окръжен съд, а в други е посочено, че престъплението е довършено на територията на друг съдебен район.

Тези пропуски в обстоятелствената част на исканията са довели до невъзможност органът по чл. 15, ал. 1 от ЗСРС да прецени дали е компетентен да даде разрешение за използване на СРС, защото не е спазена териториалната компетентност на съда, пред който е внесено искането. Съдът следва да определи дали делото му е подсъдно единствено от представената налична оперативна информация.

Най-често такъв пропуск се допуска при изготвяне на искания за разкриване на престъпна дейност при условията на чл. 321 от НК, когато ОПГ действа на територията на различни съдебни райони. За да се определи териториалната компетентност на органа по чл. 15 от ЗСРС, даващ разрешение за използване на СРС, е необходимо в искането да се посочва къде е образувана ОПГ, кой е организаторът, кой е ръководителят и каква е структурата ѝ. Освен описание за наличие на ОПГ следва да се описва по кой текст от НК се извършва вторичната престъпна дейност и съответно престъпната дейност на лицето, за което се иска поставяне под контрол. Следва да се посочва и каква е връзката му с другите участници в ОПГ.

- по едно искане за използване на СРС за престъпление по чл. 167, ал. 2 и ал. 3 от НК съдът е постановил отказ за това, че не са му представени

всички материали по преписката, каквото е изискването на чл. 15, ал. 3 от ЗСРС.

✓ Липса на пълно и изчерпателно посочване на фактите и обстоятелствата, даващи основание да се предполага, че се подготвя, извършва или е извършено тежко умишлено престъпление от изброените по чл. 3, ал. 1 от ЗСРС, които налагат използването на СРС.

Най-голям брой откази съдиите са постановили поради неизпълнение на разпоредбата на чл. 14, ал. 1 от ЗСРС, а именно, че исканията са изготвени схематично, бланкетно или са необосновани. Същите не съдържат данни и фактически обстоятелства, разкрити в оперативното дело или досъдебното производство, които да представляват основание за даване на разрешение за експлоатация на СРС. В исканията не са посочени конкретни обстоятелства, че се подготвя, се извършва или ще се извърши престъплението.

Недоброто мотивиране относно събраните доказателства по образувано ДП също е дало основание за постановяване на отказ – в едно искане, изготвено от наблюдаващ прокурор, са използвани данни от оперативното дело, но не и такива, събрани в хода на ДП.

Друг пропуск, дал основание за постановяване на откази, е че искания са изготвени на ранен етап от образуването на оперативното дело или досъдебното производство и не са изчерпани всички оперативно-издирвателни и организационни мероприятия, тоест, не са изчерпани традиционните способности за събиране на доказателства.

В изготвени искания не се обосновава необходимостта от използване на СРС – не се излага подробен анализ на събраната информация за необходимостта от прилагане на СРС като извънреден способ за събиране на данни по делото. Не се описват извършените до момента действия и че данните не могат да бъдат събрани по друг начин.

Не са малко случаите, при които е налице разминаване между описаната фактическа обстановка и посочения член от Наказателния кодекс.

В искания е описана фактическата обстановка, с която не се доказва извършването на твърдяната престъпна дейност. В представените на съдията материали също липсват доказателства за осъществените престъпни състави от НК, за които се иска използване на СРС.

✓ *Посочване на състави от НК, които не попадат в разпоредбата на чл. 3, ал. 1 от ЗСРС (чл. 172, ал. 2 от НПК).*

Независимо от даваните през годините от НБКРС указания за стриктното спазване на законовите изисквания и проведените работни срещи с органите по чл. 13, чл. 15 и чл. 20 от ЗСРС, на които се обсъждаха проблеми, констатирани при изготвяне на исканията за използване на СРС, продължава, макар и видимо да са намалели, случаите, в които в исканията да се посочват престъпни състави, за които не е допустимо използването на СРС.

Посочването на неясна или противоречива правна квалификация също е дало основание съдиите да постановяват откази за използване на СРС.

В искания се посочват общи текстове от Наказателния кодекс – органите по чл. 13 от ЗСРС следва да дават точна и ясна, съпоставима с фактическото изложение, правна квалификация на дейността, за чието разследване се иска използване на СРС, тъй като Наказателният кодекс предвижда множество различни хипотези на една правна норма.

В няколко искания е посочен текст от закона, който не е приложен в процедура по чл. 12, ал. 2 или ал. 3 от ЗСРС относно лица, които са дали писмено съгласие за използване на СРС по отношение на тях.

По някои искания не са ангажирани доказателства относно срока за извършване на разследването, съгласно изискванията НПК. Не е приложено постановление по реда на чл. 234, ал. 3 от НПК за продължаване срока на разследване в случаите на правна и фактическа сложност на делото. Така съдията не е наясно дали разрешеният срок за прилагане на СРС няма да излезе от рамките на воденото ДП и дали получените резултати извън срока на ДП ще имат доказателствена стойност.

С Тълкувателно решение № 1/2020 от 15.04.2024 г. по т.д. № 1/2020 г. Общото събрание на Наказателната колегия на ВКС реши, че предоставянето по заем (кредити) със средства, които не са набрани чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства, не представлява банкова дейност и нейното осъществяване без разрешение не осъществява състава на престъплението по чл. 252, ал. 1 от НК. Разпоредбата на чл. 252 от НК попада в Глава шеста, Раздел IV от НК „Престъпления срещу паричната и кредитната система“ и законодателят е предвидил, че за разкриване, предотвратяване или

разследване на това престъпление е допустимо използването на СРС. След постановяване на тълкувателното решение съдиите са постановили откази по искания за използване на СРС за разкриване на престъпна дейност по чл. 252 от НК, изготвени от някои органи по чл. 13 от ЗСРС.

✓ *Липса на данни за съпричастност на лицето, за което се иска използване на СРС към твърдяната престъпна дейност.*

Не са малко случаите, при които е констатирано, че органите по чл. 13 от ЗСРС (чл. 172 от НПК) не посочват връзката на лицето, за което искат използване на СРС, с твърдяната престъпна дейност. В едно искане посоченото в обстоятелствената част лице се различава от това, за което се иска използването на СРС.

Същото се отнася и по отношение на обекти, за които се иска използването на СРС за установяване на лица по чл. 12, ал. 1, т. 1 и т.2 от ЗСРС. По процедури по чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС в едно искане се посочват голям брой обекти, без да е описано какво налага това.

В тази връзка, през 2024 г. НБКСРС извърши тематична проверка на процедурите по чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС в ДАТО. В хода на проверката се установи, че в част от проверените искания са включени комуникатори, спрямо които в предходен период са прилагани СРС във връзка с процедури по отношение лица по чл. 12, ал. 1, т. 1 и т. 2 от ЗСРС. В изготвените за тях искания е посочено, че лицата ползват въпросните комуникатори. Проверката продължи в един съдебен район, в който орган по чл. 13, ал. 1 от ЗСРС изготвя искания за установяване самоличността на лица, като в едно искане се включват множество обекти (комуникатори) – телефонни номера и IMEI номера.

В голям брой искания е налице посочване на едни и същи комуникатори, чиито ползватели се иска да бъдат установени, както и случаи на комуникатори, които са посочени в искания в процедури по чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС в предходен период от време по отношение на които е било прилагано СРС в процедури по чл. 12, ал. 1, т. 1 и т. 2 от ЗСРС.

Националното бюро не подкрепя тази практика. За резултата от проверката и становището на НБКСРС бяха уведомени съответните административни ръководители за предприемане на необходимите действия по компетентност. При последващи проверки НБКСРС констатира, че тази практика е преустановена.

✓ *Липса на установъчни данни за обектите, спрямо които се иска използването на СРС.*

За да бъдат приложени съответните оперативни способности, е необходимо в исканията за използване на СРС да се посочват всички установъчни данни за тях – пълна индивидуализация на обекта и описанието му по вид и предназначение, кой е неговият собственик или ползвателят му, когато е различен от собственика, и т.н. Това е от особено значение при прилагане на способите по чл. 6, чл. 8, чл. 9 и чл. 10 от ЗСРС.

Не са малко случаите, при които съдиите са постановили частични откази по отношение на отделни оперативни способности, за които в искането не са индивидуализирани помещенията, вещите или обектите, ползвани от контролираните лица, за които ще се прилагат способите по чл. 8 или чл. 10 от ЗСРС, не е посочен кой е техният собственик или ползвател. В отделни искания е посочен ползвател на обект, който е трето лице, различно от това, за което се иска поставянето под контрол.

✓ *Липсват мотиви за оперативните способности, които следва да се приложат.*

Немотивирането на исканите оперативни способности и какви резултати се очаква да бъдат постигнати с всеки от тях е дало основание на съдиите да постановят пълни или частични откази за прилагането им. Изискването за мотивиране на всеки оперативен способ е в резултат на проведената през 2022 г. среща между представители на НБКСРС и органите по чл. 15 от ЗСРС.

Постановени са откази и за това, че в искания за допълване на дадено първоначално искане за използване на СРС с новоустановен комуникатор, се иска използването и на способите по чл. 5 и чл. 7 от ЗСРС. Искания с посочване на тези два способа са изготвяни и по процедури за установяване на лица по чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС.

✓ *В искания за използване на СРС не се изпълнява изискването на чл. 14, ал. 1, т. 4 от ЗСРС (чл. 173, ал. 2, т. 5 от НПК) за мотивиране на искания срок.*

Когато в изготвеното искане срокът за прилагане на СРС не е мотивиран, съдът постановява пълен отказ. Такива искания са изготвяни от органи по чл. 13, ал. 1 и ал. 2 от ЗСРС.

В искания-продължения не се обосновава в достатъчна степен продължителността на искания срок за прилагане на СРС, поради което съдът разрешава по-кратък срок.

В едно искане не е посочен срок на прилагането, което е дало основание на съдията да постанови отказ.

Установени са искания, с които се надвишава максимално допустимия срок за прилагане на СРС. В тези случаи съдиите са постановили частични откази, като са съобразили с императивните изисквания на чл. 21 от ЗСРС.

✓ *В искания за продължаване срока на прилагане на СРС не се посочват резултатите, получени от приложените СРС по първоначалните искания.*

В искания за продължаване срока за прилагане на СРС не са посочени получени резултати от приложени СРС, каквото е изискването на чл. 21, ал. 3 от ЗСРС. В тези случаи съдиите приемат, че прилагането не е дало резултат и може да се направи извод, че такъв няма да се постигне с продължаване срока на прилагане. С тези мотиви се постановяват отказ и за продължаване срока на прилагането на СРС.

Посочените нарушения на законовите изисквания са дали основание на органите по чл. 15 от ЗСРС (чл. 174, ал. 1 от НПК) да постановят пълни или частични откази за прилагане на СРС. В настоящия анализ са отразени и допуснатите пропуски, които макар и да не влияят на законосъобразността на процедурите по ЗСРС и някои от органите по чл. 13 от ЗСРС изцяло да са преодолели допускането им, следва да бъдат коригирани. По-голямата част от изложените нарушения и пропуски са били констатирани при проверки и в предходни години.

Националното бюро ще продължи активна работа с органите по чл. 13 от ЗСРС за преустановяване на допусканите нарушения.

Като резултат от доброто взаимодействие с органите, имащи право да искат използване на СРС, в някои структури се установиха и следните добри практики, относими към стриктното спазване на законовите разпоредби:

- исканията се изготвят по образувани дела на оперативен отчет, като в единици съдебни райони се изготвят и разрешават СРС по преписки на предварителен отчет, образувани по факти;

- в МВР е създадена организация, с цел недопускане на дублиране при използване на СРС спрямо едно и също лице от различни структури на министерството;

- при уведомяване от прилагащата структура, се предоставят актуални данни за самоличността на лицата и обектите, съгласно разпоредбата на чл. 23 от ЗСРС;

- в искания за допълване с комуникатори заявителите са посочили, че макар същите да са собственост на трети лица, те се ползват от контролираните субекти;

- в искания за продължаване срока на прилагане се посочват в аналитичен вид получените резултати от вече приложени СРС;

- предприемат се действия по своевременно прекратяване на СРС по отношение на комуникатор, за който се установява, че не се ползва от контролираното лице;

- когато в прилагащата структура възникне съмнение, че комуникатор се ползва от лице, упражняващо свободна професия на адвокат, се уведомяват съответния заявител и съдията, дал разрешението за използване на СРС. След потвърждаване на данните, получената информация се унищожава своевременно без да бъде предоставяна на заявителя.

През 2024 г., на основание 34е, ал. 1, т. 3 от ЗСРС, НБКРС даде задължителни указания до органите по чл. 13 и чл. 20 от ЗСРС относно правата на надлежно конституиран защитник на уличеното лице, когато той не е адвокат, а е негов съпруг, низходящ или възходящ. Указанията се изразяват в това, че ако в рамките на прилагане на СРС контролирано лице се защитава от лице по чл. 91, ал. 2 от НПК, то провежданите между тях разговори не могат да се подслушват и записват, а евентуално направените записи не могат да се използват като доказателствени средства и подлежат на незабавно унищожаване.

Националното бюро отчита подобряване работата при изготвяне на исканията за използване на СРС, подкрепя предприетите действия от административните ръководители за недопускане нарушения на процедурите по ЗСРС и ще продължи да следи за спазване законовите изисквания, което гарантира защитата правата и свободите на гражданите срещу неправомерно използване на СРС.

Европейски прокурор и европейски делегирани прокурори.

Европейският прокурор и европейските делегирани прокурори участват в производствата по дела от компетентност на Европейската прокуратура при разследване и предаване на съд по дела, свързани с престъпления против финансовите интереси на ЕС, свързани с измами, корупция, изпиране на пари и трансгранични измами с ДДС.

През 2024 г. европейският прокурор не е изготвял искания за използване на СРС. От ЕДПРБ са изготвени 81 искания за използване на СРС по отношение на 56 лица. Съдът е постановил 34 разрешения и 47 отказа. Отказите са по първоначални искания за използване на СРС. От приложените процедури са получени 13 изготвени ВДС, като всички са приобщени към досъдебни производства.

Исканията за използване на СРС са изготвени за разследване на престъпления по чл. 321 от НК, по чл. 242, ал. 1 от НК, по чл. 253, по чл. 254б от НК, по чл. 255 от НК, по чл. 212, ал. 2 от НК, по чл. 248а, ал. 3 и чл. 248а, ал. 5 от НК, по чл. 282, ал. 1, по чл. 282, ал. 2 от НК и по чл. 301, ал. 1 от НК. Някои от разследваните престъпления, за които е искано използване на СРС, не попадат в разпоредбата на чл. 172, ал. 2 от НПК (чл. 3, ал. 1 от ЗСРС), за които органът по чл. 15 от ЗСРС е постановил отказ.

Не са изготвяни искания по процедури по чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС.

При извършване на проверките НБКСРС констатира, че по голям брой внесени искания за използване на СРС компетентният орган по чл. 174, ал. 1 от НПК – Софийски градски съд, е постановил откази с повече от един мотив:

- ✓ квалификацията на деянието от НК не попада в обхвата на престъпления, за които се допуска прилагане на СРС;

- ✓ посочване на неясна или противоречива правна квалификация;

- ✓ изготвени са искания за разследване по образувано ДП през 2022 г. Съдът е постановил своите откази, като се е мотивирал, че използване на СРС за придобиване на информация 2 години след като е извършено престъплението и е образувано ДП, няма да доведе до постигане на целта.

- ✓ недобро мотивиране относно събраните доказателства по образуваното ДП и липса на изчерпателно посочване на факти и обстоятелства;

✓ не са изчерпани традиционните способности за събиране на доказателства. Използването на СРС е изключителен, краен способ за събиране на данни и информация, която да послужи за наказателното преследване на лицата, чрез навлизане в личния им живот.

✓ по искания за продължаване на срока за използване на СРС, изготвени по едно досъдебно производство, съдът се е произнесъл с отказ поради неизпълнение на императивната разпоредба на чл. 21, ал. 3 от ЗСРС за посочване на постигнати резултати, получени при прилагането на СРС. Този пропуск е дал основание за постановяване на откази по всяко от исканията за продължаване срока на прилагане на СРС.

✓ не се мотивира продължителността на искания срок.

Продължава практиката да се допускат основни грешки при изготвяне на исканията за използване на СРС, което не може да се обясни само със специфичната структурна организация на институцията и липсата на административен ръководител, който, на основание чл. 173, ал. 1, изр. 2 от НПК, да бъде уведомяван преди подаване на искането, с цел да бъдат отстранени грешките и неточностите преди предоставянето му на съдията.

Процедури по чл. 34н от ЗСРС

Съгласно разпоредбата на чл. 34и от ЗСРС, специални разузнавателни средства могат да се използват ако това е предвидено в международен договор, по който Република България е страна и е влязъл в сила, за предотвратяване и разследване на престъпления, които изрично са посочени в международния договор, по силата на който се допуска тяхното използване. Резултатите, получени чрез такива СРС, могат да бъдат използвани както за целите на международната правна помощ, така и за целите на провеждано разследване на територията на страната ни.

През 2024 г. няма процедури по искане, разрешаване и прилагане на СРС по реда на чл. 34н от ЗСРС. Като причина за това може да е отразяваната и в предишните доклади на НБКСРС разнородна практика относно разрешаване прилагането на СРС по искане на чуждестранни разследващи органи, изразяваща се в спецификата на всеки отделен случай, както и на различното законодателство в тази област в държавите

от ЕС – разлика в престъпленията, за които е допустимо да се прилагат СРС.

От Прокуратурата на Република България са направени предложения за усъвършенстване на нормативната уредба, които сме отразявали в предходни доклади за дейността на НБКРС, с цел усъвършенстване на законодателството ни чрез разписване на ясна и точна процедура за прилагане на СРС на територията на страната ни при получаване на искане от съответните органи от чужди държави за недопускане нарушаване на националното ни законодателство и същевременно да не се възпрепятства предотвратяването или разкриването на престъпление.

Едно от предложенията е за усъвършенстване на действащото законодателство, като в частта за международно правно сътрудничество се посочи, че ЗСРС е приложим и при изпълнение на Европейската заповед за разследване, а не само при молби за правна помощ и когато това е предвидено в международен договор.

При извършване на комплексни проверки на дейността по ЗСРС в някои съдебни райони бяха установени случаи по прилагане на СРС по реда на ЗЕЗР и че по подобни случаи все още няма наложена практика в прокуратурите и съдилищата в страната. В един съдебен район се установи, че по няколко искания, изготвени от съответната окръжна прокуратура за използване на СРС по реда на ЗЕЗР, съдът е постановил откази, като един от мотивите е, че представената в исканията писмена декларация на служителя под прикритие не отговаря на изискванията на българското законодателство – не са конкретизирани задачите, които ще предприеме на територията на замолената държава, ведно с идентификационен номер, определен от структурата, която осигурява и прилага разследването чрез служител под прикритие.

За посочените проблеми беше уведомен и.ф. главен прокурор на Република България. За преодоляването им и за намиране на общи решения по прилагане на разпоредбите на ЗСРС при признаване и изпълнение на ЕЗР, в началото на 2025 г. беше проведена работна среща с представители на НБКРС, ВКС, заместника на главния прокурор, ВП, СГС и СГП.

ОРГАНИ ПО ЧЛ.15 ОТ ЗСРС ►

2. ОРГАНИ ПО ЧЛ. 15 ОТ ЗСРС

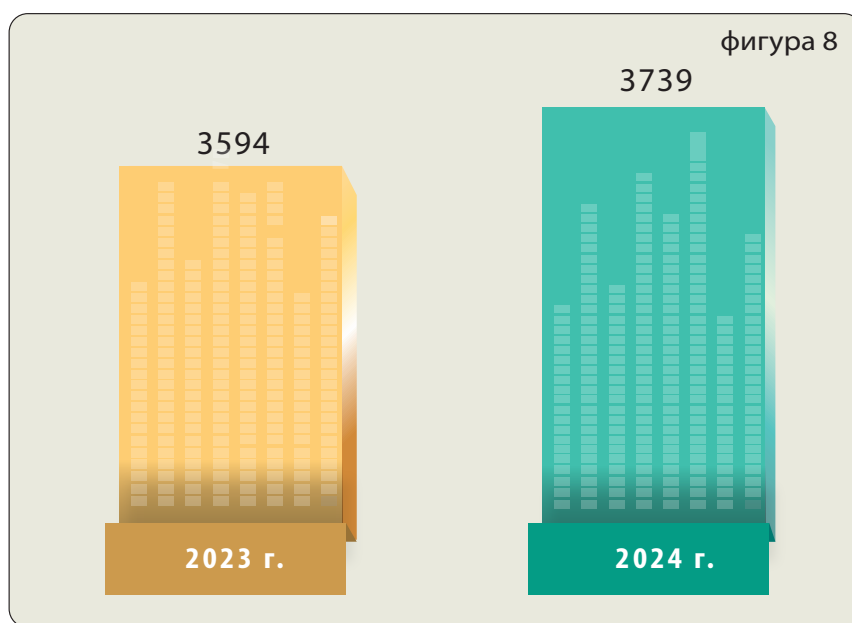
2.1. РАЗРЕШЕНИЯ

Исканията на компетентните органи се предоставят на органите по чл. 15, ал. 1 от ЗСРС (чл. 174 от НПК), които следва да се произнесат в срок до 48 часа с мотивиран акт.

През 2024 г. в органите по чл. 15 от ЗСРС са постъпили общо 4513 искания за използване на СРС по отношение на лица и по процедури по чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС. От тях са разрешени 3739 (2462 по първоначални искания и 1277 за продължаване на срока или за допълване на първоначалните искания с оперативен способ или с комуникатор)⁶.

През 2024 г. не се искани, разрешавани и прилагани СРС по отношение на магистрати.

За сравнение през 2023 г. исканията са били 4340, а разрешенията – 3594 (2550 по първоначални искания и 1044 за продължаване на срока или за допълване на първоначалните искания). (фиг. 8)

Фиг. 8. Разрешения за използването на СРС за периода 2023 г. – 2024 г.

През 2022 г. исканията са били 4331, а разрешенията – 3562 (2588 по първоначални искания и 974 за продължаване на срока); през 2021 г. исканията са били 4580, а разрешенията – 4056 (2602 по първоначални искания и 1454 за продължаване на срока), през 2020 г. исканията са били 5368, а разрешенията – 5003.

⁶ По данни на ВСС.

Промяната в натоварването на съдилищата (брой на постъпилите искания) в дейността им като органи по чл. 15 от ЗСРС след закриване на специализираното правосъдие в средата на 2022 г., както и динамиката по отношение на разрешенията и отказите през този период са отразени в таблица 3:

Таблица 3

Съд	Брой искания по години				Брой разрешения по години				Брой откази по години			
	2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021	2024	2023	2022	2021
СпНС	-	-	1003	2327	-	-	771	2002	-	-	232	325
АпСпНС	-	-	0	32	-	-	0	29	-	-	0	3
СГС	1142	867	558	194	712	485	292	120	430	382	266	74
ОС-Пловдив	480	419	458	392	398	345	404	350	82	74	54	42
ОС-Стара Загора	301	319	213	199	301	316	211	198	0	3	2	1
ОС-Благоевград	276	315	193	104	246	277	177	94	30	38	16	10
ОС-Пазарджик	176	181	115	56	161	150	111	55	15	31	4	1
ОС-Варна	180	183	118	112	156	156	93	93	24	27	25	19
ОС-Русе	154	109	120	118	150	101	106	118	4	8	14	0
ОС-Бургас	173	240	222	121	140	222	167	111	33	18	55	10
ОС-Хасково	152	106	114	105	136	83	85	91	16	23	29	14
ОС-Плевен	145	153	127	89	131	133	121	85	14	20	6	4
ОС-Видин	132	137	112	112	129	137	111	111	3	0	1	1
Софийски окр. съд	152	120	90	41	119	88	77	31	33	32	13	10
ОС-Кюстендил	113	150	162	96	113	149	162	96	0	1	0	0
ОС-Габрово	107	63	43	23	107	62	43	23	0	1	0	0
ОС-Разград	130	114	77	78	101	100	74	78	29	14	3	0
ОС-Перник	83	142	60	39	79	133	55	39	4	9	5	0
ОС-Сливен	77	106	66	44	77	106	66	44	0	0	0	0
ОС-Велико Търново	76	89	92	67	74	87	87	67	2	2	5	0
ОС-Силистра	67	44	21	17	66	43	21	17	1	1	0	0
ОС-Шумен	53	57	41	35	53	57	41	35	0	0	0	0
ОС-Смолян	48	27	17	21	46	27	16	21	2	0	1	0
ОС-Ямбол	44	49	30	9	39	42	26	9	5	7	4	0
ОС-Кърджали	43	62	59	31	38	62	57	30	5	0	2	1
Соф. военен съд	42	36	70	27	38	30	66	24	4	6	4	3
ОС-Ловеч	32	44	35	33	31	38	31	28	1	6	4	5
ОС-Добрич	28	62	13	19	27	52	13	19	1	10	0	0
ОС-Търговище	29	30	29	6	27	26	17	6	2	4	12	0
ОС-Враца	51	41	28	16	25	28	23	16	26	13	5	0
ОС-Монтана	22	27	28	9	14	17	22	8	8	10	6	1
ВоС-Сливен	4	2	9	6	4	2	8	6	0	0	1	0
ВоС-Пловдив	1	27	3	2	1	27	3	2	0	0	0	0
АС-София	0	19	5	0	0	13	5	0	0	6	0	0
ВоАС	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
ВКС	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Общо	4513	4340	4331	4580	3739	3594	3562	4056	774	746	769	524

Видно от данните, след закриването на специализираното правосъдие в две последователни години постъпилите в съдилищата искания за използване на СРС са намалели значително спрямо тези през 2021 г. – през 2022 г. с 249, а през 2023 г. – с 240. През 2024 г. исканията са се увеличили със 173 спрямо 2023 г.

Същата е динамиката и при разрешенията – през 2022 г. и 2023 г. са намалели спрямо 2021 г. съответно с 494 и 462, а през 2024 г. са се увеличили със 145 спрямо 2023 г.

При отказите се отчита значително увеличение и запазване на относително близки стойности за целия период след закриване на специализираното правосъдие – през 2022 г. са се увеличили с 245, през 2023 г. – с 222, а през 2024 г. – с 250.

След закриването на специализираното правосъдие натоварването относно представени искания за използване на СРС е най-голямо в СГС, където исканията спрямо 2021 г. са се увеличили с повече от 3 пъти през 2022 г., над 4 пъти през 2023 г. и близо 6 пъти през 2024 г. Респективно, увеличил се е броят на постановените разпореждания – разрешения и откази.

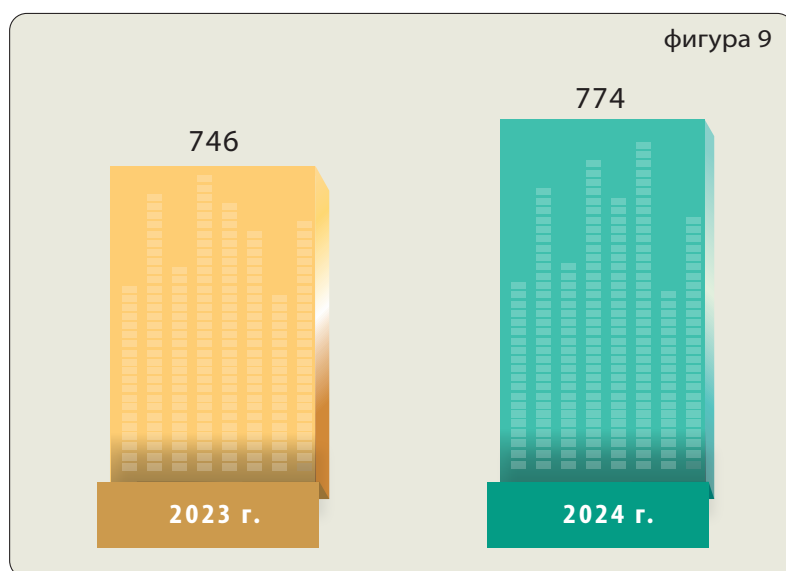
В окръжните съдилища, през 2024 г. спрямо 2021 г., натоварването при исканията се е увеличило средно над 2 пъти. Подобна е динамиката при разрешенията и отказите в окръжните съдилища.

По отношение на отказите, от анализа на резултатите от извършените проверки може да бъде направен изводът, че увеличението на отказите през целия период след закриването на специализираното правосъдие, както в СГС, така и в останалите окръжни съдилища, в немалък брой от случаите се дължи на проблеми при определяне или недостатъчно мотивиране на териториалната компетентност на органите по чл. 15 от ЗСРС в исканията за използване на СРС за разкриване или разследване на дейността на организирани престъпни групи.

2.2. ОТКАЗИ

През 2024 г. съдиите са постановили 774 отказа от общия брой искания за използване на СРС⁷, а през 2023 г. отказите са 746. (фиг. 9)

⁷ По данни на ВСС.

Фиг. 9. Откази за използването на СРС за периода 2023 г. – 2024 г.

През 2022 г. отказите са 769, през 2021 г. отказите са 524, през 2020 г. отказите са 365.

И през 2024 г. най-голям брой откази са постановени от съдилищата с най-голям брой постъпили искания – в СГС са постъпили 1142 искания и са постановени 430 отказа, което е 37,65 %, в ОС-Пловдив са постъпили 480 искания и са постановени 82 отказа, което е 17,08 %.

За 2024 г. и в сравнение с предходните периоди относителният дял на постановените откази по заявители е даден в таблица 4.

Таблица 4

Структура	Откази, в проценти (%)				
	2024 г.	2023 г.	2022 г.	2021 г.	2020 г.
ЕДПРБ	58,02	85,71	40,91	0	-
ДАНС	21,18	26,75	24,69	13,51	7,16
Прокуратура	16,39	21,04	20,86	16,31	6,05
МВР	14,80	12,90	14,93	8,39	2,87
КПК	0	19,35	11,11	0	2,67
СВР	-	33,33	-	-	-
СВП-МО	9,09	0	0	0	0

През годината съдиите, упражнявайки правомощието си, свързано с контрол за законосъобразността на процедурите по ЗСРС, са постановили и 293 акта, в които частично са отказали прилагането на СРС по отношение на отделни оперативни способности, комуникатори и състави на престъпления, непопадащи в чл. 3, ал. 1 от ЗСРС, или са намалили сроковете, поискани за прилагане на СРС.

През 2024 г. броят на постъпилите в съдилищата искания се е увеличил със 173 в сравнение с 2023 г., на дадените разрешения за използването на СРС с 145, а на отказите – с 28.

2.3. АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗВЪРШЕНИЯ НАДЗОР НА ПРОЦЕДУРИТЕ ПО ЗСРС

В резултат на осъществените комплексни проверки и контрол на процедурите по ЗСРС при органите по чл. 15 от ЗСРС през 2024 г., Националното бюро констатира, че съдебният контрол при разрешаване използването на СРС е завишен, уеднаквени са практиките и се прилагат единни критерии при произнасянето по исканията за използване на СРС, изразяващи се в следното:

- приспадат се сроковете за използване на СРС в последващи искания по установеното вече лице, когато преди това е била приложена процедурата по чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС;

- съдите изискват от заявителите да им бъде представяно и постановлението за продължаване срока на разследване по образуваното ДП, по което искат използване на СРС;

- от съдиите се постановяват откази при дублиране прилагането на СРС, когато за същото лице и същото деяние вече е дадено разрешение на друг орган.

Открит обаче остава въпросът за създаването на единен електронен регистър в органите по чл. 15 от ЗСРС, който ще даде възможност в пълна степен съдиите да придобиват информация дали спрямо лицето и за същото престъпно деяние вече е дадено разрешение за използване на СРС от друг орган от различен съдебен район.

- постановяване на откази, когато на съдията не са предоставени доказателства чия собственост са или от кого се ползват посочените

в искането комуникатори, както и на помещенията и на обектите за прилагане на способите по чл. 6, чл. 8, чл. 9 и чл. 10 от ЗСРС;

- в исканията се прави добра мотивировка на оперативните способности, като за немотивираните способности съдиите постановяват частични откази;

- от заявителите се изисква освен мотивиране на сроковете в искането да посочват и какви резултати се очаква да бъдат постигнати с прилагането на СРС;

- съдиите изискват от заявителите по чл. 13, ал. 1 от ЗСРС да декларират, че няма образувано ДП;

- в повечето съдебни райони съдиите изискват да се изготвят подробни доклади, като в тях се отразяват и обобщени данни от получени резултати от прилагани СРС, приложените оперативни способности, кои способности не са били прилагани, както и причините за това.

През 2024 г. бяха установени отделни съществени пропуски при произнасяне по исканията за използване на СРС. В тези случаи прилагането не е започвало, а дадените разрешения са били отменени. Пропуските се изразяват в следното:

- дадени са разрешения за използване на СРС за разкриване на престъпления, които не са тежки по смисъла на чл. 93, т. 7 от НК и не попадат в обхвата на чл. 3, ал. 1 от ЗСРС;

- даване на разрешения за използване на СРС по искания, внесени от некомпетентен заявител;

- дадено е разрешение по искане за използване на СРС, в което са посочени повече от едно лица;

- в дадени разрешения по искания-продължения е надвишен с 1 ден срокът прилагане на СРС, а в други – съдията е намалил по искания от заявителите срок. Следва да се има предвид, че съгласно разпоредбата на чл. 183, ал. 3 от НПК, когато срокът се изчислява в месеци, същият изтича на съответното число на последния месец. Максимално допустимият срок за прилагане на СРС (извън случаите, свързани с националната сигурност) е 6 месеца и започва да тече от първоначалната дата на прилагането.

- даване на разрешения, когато в искания за използване на СРС за установяване ползвателите на обекти (процедура по чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС) са посочени множество комуникатори;

- отказ да се разреши наведнъж остатъкът от срока по чл. 21, ал. 2, т. 3 от ЗСРС единствено с мотив, че всяко отделно продължение не може да е за повече от 2 месеца;

- в отделни съдебни райони продължава практиката да се изисква от органи по чл. 13, ал. 1 от ЗСРС да уведомяват съдията, дал разрешението за използване на СРС, и да искат от него разпореждане за унищожаване на събраната информация, която не се използва за изготвянето на ВДС. В единични случаи това е довело до унищожаването на информацията извън срока по чл. 31, ал. 3 от ЗСРС;

- изискване от заявителите на доклади по чл. 29, ал. 7 от ЗСРС след изтичане на срока на първоначалното искане, независимо че е дадено разрешение за продължаване на прилагането и процедурата все още не е приключила;

- продължава практиката за непроизнасяне в 48-часовия срок по чл. 15, ал. 1 от ЗСРС;

- продължава и практиката за оставяне на искания за използване на СРС без разглеждане или без уважение вместо да бъдат постановявани откази по тях, каквото е изискването на закона.

ОРГАНИ ПО ЧЛ.20 ОТ ЗСРС

3. ОРГАНИ ПО ЧЛ. 20 ОТ ЗСРС

Съгласно чл. 20 от ЗСРС специалните разузнавателни средства се осигуряват и прилагат единствено от ДАТО, специализирана дирекция „Технически операции“ на ДАНС и МВР за способите по чл. 10б и чл. 10в от ЗСРС, както и за способа по чл. 10а от ЗСРС, в случаите, когато се използва служител под прикритие. СВР и ДАР могат да притежават и прилагат специални разузнавателни средства в рамките на своята компетентност.

През 2024 г. ДАТО е приложила 5564 оперативни способа по отношение на 2220 лица и 44 процедури по чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС. В сравнение, през 2023 г. ДАТО е приложила 5225 оперативни способности по отношение на 2261 лица и 60 процедури по чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС.

Специализираната дирекция „Технически операции“ на ДАНС е приложила 480 оперативни способа по отношение на 190 лица и по една процедура по чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС. В сравнение, през 2023 г. броят на приложените оперативни способности е 488 по отношение на 232 лица и по една процедура по чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС.

Чрез служител под прикритие от МВР са приложени 31 оперативни способа по чл. 10б и чл. 10в от ЗСРС по отношение на 21 лица. В сравнение, през 2023 г. са приложени 21 оперативни способа спрямо 15 лица.

През 2024 г. СВР и ДАР не са прилагали СРС.

3.1. ОПЕРАТИВНИ СПОСОБИ

През 2024 г. са приложени общо 6095 способа⁸ (за сравнение, през 2023 г. са приложени 5749 способа).

Броят на оперативните способности (разрешени/приложени) по видове е както следва:

- чл. 5 от ЗСРС (наблюдение) – 3329, като са приложени 1230 (при 3230 през 2023 г. и приложени 1079);
- чл. 6 от ЗСРС (подслушване) – 3506, като са приложени 3485 (при 3453 през 2023 г. и приложени 3441);

⁸ По данни на органите по чл. 20 от ЗСРС.

- чл. 7 от ЗСРС (проследяване) – 3331, като са приложени 1208 (при 3238 през 2023 г. и приложени 1072);
- чл. 8 от ЗСРС (проникване) – 401, като са приложени 72 (при 416 през 2023 г. и приложени 65);
- чл. 9 от ЗСРС (белязване) – 131, като са приложени 19 (при 201 през 2023 г. и приложени 26);
- чл. 10 от ЗСРС (проверка на кореспонденцията) – 365, като са приложени 30 (при 379 през 2023 г. и приложени 30);
- чл. 10а от ЗСРС (контролирана доставка) – 10, които не са приложени (при 9 през 2023 г., които не са приложени);
- чл. 10б от ЗСРС (доверителна сделка) – 64, като са приложени 20 (при 38 през 2023 г. и приложени 15);
- чл. 10в от ЗСРС (служител под прикритие) – 65, като са приложени 31 (при 40 през 2023 г. и приложени 21).

Фиг. 10. Разрешени и приложени оперативни способности за периода 2023 г. – 2024 г.

Анализът на статистиката показва, че през 2024 г. съотношението на приложените спрямо разрешените оперативни способности е най-голямо по чл. 6 от ЗСРС (99,40 %) По-малък е процентът на способите по чл. 5 и чл. 7 от ЗСРС (съответно 36,95 % и 36,27 %), а най-малък – по чл. 8, чл. 9 и чл. 10 от ЗСРС (съответно 17,96 %, 14,50 % и 8,22 %).

Продължава практиката заявителите да искат използване на повече от един оперативен способ. Най-често се прилага само способът „подслушване“, като не се осигурява възможност за прилагането на останалите разрешени оперативни способности. Необходима е координация и взаимодействие между органите по чл. 13 и чл. 20 от ЗСРС, както и наличие на условия за тяхното изпълнение.

В тази връзка НБКСРС е давало указания в исканията за използване на СРС да се посочват аргументи за необходимостта от прилагането на всеки отделен оперативен способ, както и да се посочва резултата, който се цели да бъде постигнат с използването на всеки поискан оперативен способ.

3.2. СЛУЧАИ, ПРИ КОИТО НЕ Е ЗАПОЧНАЛО ПРИЛАГАНЕ НА СРС

В хода на извършените проверки на прилагащите органи за дейността им през 2024 г. бяха установени 10 случая, при които органът по чл. 16, ал. 1 от ЗСРС – председателя на ДАТО или писмено оправомощения от него заместник-председател, да не е дал разпореждане за започване на прилагането на СРС, на основание чл. 22, ал. 3, т. 2 от ЗСРС, поради допуснати явни фактически грешки в исканията или разрешенията за използване на СРС, изразяващи се в грешно изписване на имената, грешно изписване на единен граждански номер на лицето или в грешно изписване на номер на комуникатор, за който е дадено разрешение.

Констатирани са и следните случаи, които също са дали основание в ДАТО да не започне прилагането на СРС:

- несъответствие между поисканите и разрешени оперативни способности;
- постъпили искания за използване на СРС по отношение на посочен в тях адрес, в който да се прониква, без да е разрешено прилагането на способа по чл. 8 от ЗСРС;
- случаи, при които е поискано прилагане на СРС по чл. 8 от ЗСРС

по отношение на помещения, а е разрешено прилагане на способа „проникване“ по отношение на автомобили, каквито в искането не са посочени;

- случаи, при които е поискано прилагане на СРС по отношение на комуникатори, а в разрешението на съда е употребен изразът „комуникатор“ в единствено число;

- случаи, в които наред с престъпни състави, попадащи в обхвата на чл. 3, ал. 1 от ЗСРС, е разрешено и прилагането на СРС за разкриване на престъпления, за които не е допустимо използване на СРС;

- случаи, при които СРС не са прилагани на основание чл. 22, ал. 3, т. 3 от ЗСРС поради опасност от разкриване на оперативните способности;

- случаи, при които СРС не са прилагани на основание чл. 22, ал. 3, т. 4 от ЗСРС поради невъзможност от прилагане;

- процедури за използване на СРС, с продължителност, надхвърляща разрешението по чл. 21, ал. 2 от ЗСРС срок.

Във всички посочени случаи прилаганата структура ДАТО е уведомила органите по чл. 15 и чл. 13 от ЗСРС за предприемане на действия по компетентност, съгласно разпоредбата на чл. 22, ал. 5 от ЗСРС.

През 2024 г. в СДТО на ДАНС не са постъпвали искания и разрешения за използване на СРС, които да са давали основание на органа по чл. 16, ал. 2 от ЗСРС – председателя на ДАНС или писмено оправомощен от него заместник-председател, да откаже започване прилагането на СРС.

В МВР също не са постъпвали искания и разрешения, които да са дали основание на органа по чл. 16, ал. 4 от ЗСРС – главния секретар или писмено оправомощен от него заместник главен секретар, да откаже започване прилагането на СРС.

3.3. АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ИЗВЪРШЕНИЯ НАДЗОР НА ПРОЦЕДУРИТЕ ПО ЗСРС

И през 2024 г. се наблюдава, че в повечето случаи се иска едновременно използване на способите по чл. 5, чл. 6 и чл. 7 от ЗСРС, а на практика се прилага само способът по чл. 6 от ЗСРС.

Анализът на процедурите по прилагане на СРС сочи, че органите

по чл. 20 от ЗСРС изпълняват своите задължения, произтичащи от ЗСРС, въпреки наличието на някои проблеми, произтичащи от несъвършенства на нормативната уредба.

В чл. 22, ал. 3 от ЗСРС изрично са изброени случаите, в които прилагането на СРС да не започва или да се прекратява от структурите по чл. 20, ал. 1 от ЗСРС. Извън тях се констатират и други случаи, при които ако започне прилагането, ще се нарушат законовите разпоредби и съответно правата и свободите на гражданите. Такива случаи са отразявани и в предходни доклади на НБКСРС и се изразяват в следното:

- искания за използване на СРС се изготвят от некомпетентен орган;
- дават се разрешения от некомпетентен съд;
- общият разрешен от съда срок надвишава законоустановения, разписан в чл. 21 от ЗСРС.

Въпреки липсата на изрично законово основание, с цел недопускане неправомерното прилагане на СРС и ненарушаване на правата и свободите на гражданите, при наличието на посочените пороци в исканията и разрешенията за използване на СРС, органите по чл. 16 от ЗСРС не разпореждат прилагане на СРС и уведомяват съответните органи по чл. 13 и чл. 15 от ЗСРС за предприемане на действия по компетентност. Според НБКСРС, лимитативното изброяване в закона на отделни хипотези е предпоставка за допускане на неправомерно прилагане на СРС, водещо до нарушение правата и свободите на гражданите, поради което следва да бъде допълнена разпоредбата на чл. 22, ал. 3 от ЗСРС чрез включване в нея на посочените хипотези, при които да не започва или да бъде прекратявано прилагането на СРС.

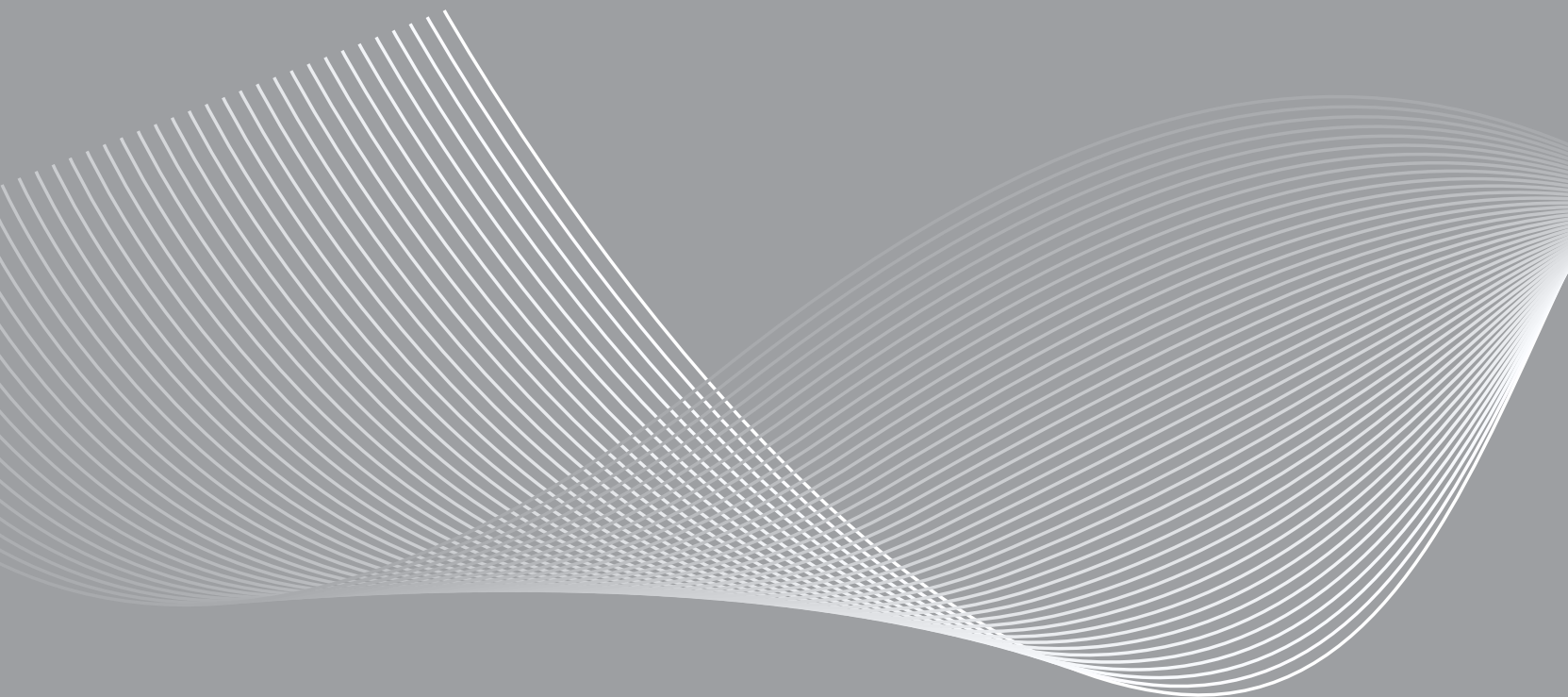
Следва да се отбележи, че органите по чл. 20, ал. 1, т. 1 и 2 от ЗСРС стриктно спазват трайно наложената практика, в случаите когато се установи, че комуникатор, за който е разрешено прилагането на СРС, не се ползва от контролираното чрез СРС лице, да изпращат уведомления за това обстоятелство не само на заявителя, но и на органа по чл. 15 от ЗСРС – за допълнителен съдебен контрол. Тази практика е наложена и по отношение на разговори, когато възникне съмнение, че се провеждат с лица, упражняващи свободна професия на адвокати, или със защитници по смисъла на чл. 91, ал. 2 от НПК и биха попаднали в разпоредбата на чл. 33, ал. 3 от ЗАдв.

До получаването на актуална информация прилагащата структура

продължава да прилага СРС, но не изпраща получената информация на заявителя. В случаите, когато е потвърдена информацията, че разговор по комуникатор попада в хипотезата на чл. 33, ал. 3 от ЗАдв., прилагащата структура незабавно унищожават информацията по реда на чл. 31, ал. 3 от ЗСРС.

От анализа на извършения надзор на процедурите се установи, че след дадените указания от НБКСРС органите по чл. 13 от ЗСРС предприемат действия по чл. 22, ал. 2, т. 2 от ЗСРС за прекратяване прилагането на СРС и по чл. 23 от ЗСРС за предоставяне на актуални данни за ползвателя на комуникатора или когато има съмнение, че комуникаторите се ползват от адвокати във връзка с тяхната професионална дейност.

РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРИЛАГАНЕТО НА СРС

III. РЕЗУЛТАТИ ОТ ПРИЛАГАНЕТО НА СРС, СЪХРАНЯВАНЕ И УНИЩОЖАВАНЕ НА ПРИДОБИТАТА ИНФОРМАЦИЯ

1. ВЕЩЕСТВЕНИ ДОКАЗАТЕЛСТВЕНИ СРЕДСТВА

По искания за използване на СРС, изготвени през 2024 г., са постъпили общо 891 искания за изготвяне на ВДС (в това число 31 искания за разпит на служител под прикритие). През 2023 г. са постъпили общо 905 искания за изготвяне на ВДС и 16 разпита на служители под прикритие.

По приложените от ДАТО общо 2264 процедури по отношение на лица и обекти по чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС, заявителите са поискали изготвянето на 781 броя ВДС. В сравнение с 2023 г., ДАТО е приложила общо 2321 процедури по отношение на лица и обекти по чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС, като заявителите са поискали изготвянето на 804 броя ВДС.

Анализът показва, че има намаляване на приложените процедури и исканията за изготвяне на ВДС са по-малко на брой.

По приложените от ДАНС общо 191 процедури по отношение на лица и обекти по чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС, заявителите са поискали изготвянето на 79 броя ВДС. В сравнение с 2023 г., ДАНС е приложила общо 187 процедури по отношение на лица и обекти по чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС, като заявителите са поискали изготвянето на 101 броя ВДС.

Анализът показва, че при сравнително запазване броят на приложените процедури исканията за изготвяне на ВДС са по-малко на брой.

От МВР, което е приложило 51 оперативни способа по чл. 10б и чл. 10в от ЗСРС по отношение на 21 лица, заявителите са поискали изготвянето на 31 броя ВДС чрез разпит пред съдия. През 2023 г. са приложени 36 оперативни способа по чл. 10б и чл. 10в от ЗСРС за 15 лица, като изготвените протоколи от проведени разпити пред съдия са 16 броя, тоест, през 2024 г. се е увеличил броят на проведените разпити пред съдия почти два пъти и е постигната успеваемост от 100 %.

През 2024 г. органите по чл. 20 от ЗСРС са изготвили общо 1067 броя ВДС, от които 726 по искания от 2024 г. и 341 по искания от предходни години. По 45 разрешени и приложени процедури за използване на СРС по реда на чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС, са изготвени 10 броя ВДС.

Съотношението между броя на исканията за изготвяне на ВДС

и броя на лицата, чиито основни права са временно ограничени със СРС, както и броя на исканията по чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС, е 35,30%. За сравнение през 2023 г. това съотношение е 36,06%.

След извършен анализ на статистическите данни, предоставени от органите по чл. 20 от ЗСРС, може да бъде направен изводът, че тази тенденция е в резултат както на увеличения брой приложени процедури, така и в резултат на прецизиране от заявителите на случаите, в които се иска тяхното изготвяне за доказване на съответните престъпни деяния. От друга страна, за нуждите на националната сигурност резултатът от използване на СРС невинаги е свързан с изготвянето на ВДС, а и с придобиване на оперативно-значима информация.

Както в предходни периоди се констатира намаление, но все още има случаи, при които ВДС, изготвени от органи по чл. 13, ал. 1 от ЗСРС, не се приобщават към досъдебни производства. Основните причини за неизползване на изготвените ВДС за наказателното производство са, следните:

- ✓ прокурорът е отказал да приобщи изготвеното ВДС към доказателствения материал поради непрецизиране от страна на заявителя на информацията, необходима за доказване на престъпната дейност;

- ✓ в срока на изготвянето им наказателното преследване е приключило с постановление за отказ да бъде образувано наказателно производство, постановление за прекратяване на наказателното производство или сключване на споразумение между прокуратурата и обвиняемия;

- ✓ отпаднала необходимост за приобщаване към образувано досъдебно производство;

- ✓ не са изискани от прокуратурата за присъединяване.

Поради липсата в действащото законодателство на ред, срок и условия за тяхното съхраняване и за унищожаване, към момента изготвените ВДС се съхраняват от органите по чл. 13, ал. 1 от ЗСРС до образуване на досъдебно производство, а след образуването му – от органите на съдебната власт, за неопределен срок от време.

Изготвените и изпратени ВДС на съдията, дал разрешението за прилагане на СРС, се съхраняват по образуваното от него частно

наказателно дело за неопределен срок и също не подлежат на унищожаване.

При извършване на комплексните проверки НБКРС констатира, че в отделни случаи, когато има образувано досъдебно производство и органите по чл. 13, ал. 1 (с изкл. на т. 6) от ЗСРС са изпратили съответното ВДС и протокол отразяващ неговото изготвяне, органа на съдебната власт, в случаите, когато конкретното ВДС не е приобщено към материалите на досъдебното производство го връща на заявителя. В хода на проверките, когато НБКРС установи такива случаи се дават указания стриктно да се спазва разпоредбата на чл. 31, ал. 2 от ЗСРС и изготвените ВДС да се съхраняват от съответния орган на съдебната власт. Установени са и случаи, когато по искане за изготвяне на ВДС в определен момент от неговото изготвяне е отпаднала необходимостта от неговото използване, като доказателство в наказателния процес (прекратяване на ДП, споразумение и др.) и органът по чл. 13 от ЗСРС не уведомява за това съответния орган по чл. 20 и чл. 15 от ЗСРС, което не е добра практика, тъй като органът по чл. 20 от ЗСРС отделя човешки и времеви ресурс за изготвянето на ВДС и протокол отразяващ неговото изготвяне, които няма да бъдат използвани в процеса на доказване на конкретно престъпление.

2. УНИЩОЖАВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯТА, НЕПОСЛУЖИЛА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ВДС

Съгласно разпоредбата на чл. 31, ал. 3 от ЗСРС, информацията по чл. 24 от ЗСРС, която не се използва за изготвяне на ВДС, и информацията по чл. 25 от ЗСРС, независимо дали представлява класифицирана информация, се унищожават от структурите по чл. 13 и чл. 20, ал. 1 от ЗСРС в 10-дневен срок от прекратяване на прилагането на СРС. Унищожаването се извършва от тричленна комисия в състав, определен от ръководителя на структурата, за което се изготвя протокол.

Неспазването на тези изисквания създава условия и предпоставки за използване на събраните чрез СРС данни извън предназначението им да служат само за предотвратяване, разкриване и доказване на престъпления (чл. 32 от ЗСРС).

През 2024 г., в резултат на даваните указания от НБКРС и

предприетите действия от ръководителите на органите по чл. 13 от ЗСРС, информацията, непослужила за изготвяне на ВДС, е унищожавана в законоустановения срок. В единични случаи е констатирано неизготвяне на протоколи или забавяне при унищожаване на информацията по чл. 25 от ЗСРС, като основните причини за това са:

- получаване на част от информацията след срока по чл. 31, ал. 3 от ЗСРС;

- изготвяне на допълнителни протоколи извън срока по чл. 31, ал. 3 от ЗСРС, по получена по-късно информация по чл. 25 от ЗСРС;

- голям обем на придобита информация, необходима за наказателното производство, за която трябва да бъде направено искане за изготвяне на ВДС по реда на чл. 26 от ЗСРС и определеният 10-дневен срок за изготвяне му не е достатъчен;

- липса или забавяне на издадени разпореждания по реда на чл. 175, ал. 7 от НПК за унищожаване на информацията по чл. 25 от ЗСРС.

В разпоредбата на чл. 175, ал. 7, изр. 2 от НПК не е предвиден срок, в който съдията, разрешил прилагането на СРС, да даде разпореждане за унищожаване на информацията, непослужила за изготвяне на ВДС. Случаите, в които органът по чл. 173, ал. 1 от НПК (чл. 13 от ЗСРС) е поискал в десетдневния срок разпореждане за унищожаване на информацията по чл. 25 от ЗСРС, и съдиите са се произнасяли извън този срок намаляват.

Този проблем е отразяван в докладите на НБКСРС от предходните години, като основните причини за възникването му са различните процедури, разписани в чл. 175, ал. 7 от НПК и чл. 31, ал. 3 от ЗСРС, както и факта, че не е предвиден срок за органа по чл. 15 от ЗСРС да се произнесе по направеното искане.

През 2024 г. не са унищожавани документи по чл. 31, ал. 5 от ЗСРС. В посочената разпоредба не е указан срок за съхраняване и не е предвиден ред за унищожаване на документите във връзка с процедурите по ЗСРС, която празнота създава предпоставки за различни интерпретации на този законов текст и която следва да бъде преодоляна чрез изменение и допълнение на ЗСРС. До създаването на нормативен ред за унищожаване на документите, изчерпателно изброени в чл. 31, ал. 5 от ЗСРС, тяхното съхраняване следва да продължи да се осъществява от заявителите без ограничение на срока. Тези документи

имат практическо и справочно значение относено проведените процедури по искане, разрешаване и прилагане на СРС, включително и за унищожаването на информацията, получена чрез тях.

3. ИЗГОТВЯНЕ НА ДОКЛАД ДО ОРГАНА ПО ЧЛ. 15 ОТ ЗСРС

В едномесечен срок след прекратяване прилагането на СРС органът, изготвил искането, е длъжен да предаде доклад на съдията с данни за вида, началото и края на прилагането на СРС, изготвени ли са ВДС и унищожена ли е събраната информация (чл. 29, ал. 7 от ЗСРС).

При извършването на проверки на процедурите по ЗСРС се установи, че съдиите изискват от заявителите изготвянето на много по-подробни доклади.

Освен посочените в закона изисквания в докладите се предоставя информация дали е постигнат търсеният резултат, кои от разрешените оперативни способности са били приложени и други данни, относими към процедурите. Отделно се установи, че съдиите изискват заявителите с доклада да представят и копия от протоколите, с които е унищожена информацията, непослужила за изготвяне на ВДС. Според Националното бюро тези изисквания на органите по чл. 15 от ЗСРС са добра практика, като чрез нея съдът извършва допълнителен контрол върху дейността по ЗСРС, основателността на искането за използване на СРС за постигане на предвидената цел, както и доколко и кои оперативни способности дават възможност да бъдат постигнати целените резултати.

През 2024 година са констатирани отделни случаи на забавяне при изготвянето и предаването на доклада на съдията, разрешил използването на СРС, като по данни на органите по чл. 13 от ЗСРС, основните причини за това са:

- административни пропуски при проследяване на сроковете по чл. 29, ал. 7 от ЗСРС;
- несъобразяване на срока за изготвяне на доклада с предсрочно прекратено прилагане на СРС;
- изготвяне на нов доклад, поради допуснати технически грешки.

При извършването на проверки на процедурите по ЗСРС са давани указания стриктно да бъде спазван едномесечният срок, регламентиран в чл. 29, ал. 7 от ЗСРС.

ЗАЩИТА ПРАВТА И СВОБОДИТЕ НА ГРАЖДАНТЕ

IV. ЗАЩИТА ПРАВАТА И СВОБОДИТЕ НА ГРАЖДАНИТЕ СРЕЩУ НЕЗАКОНОСЪОБРАЗНО ПРИЛАГАНЕ НА СРС

1. СИГНАЛИ ЗА НЕЗАКОНОСЪОБРАЗНО ПРИЛАГАНЕ НА СРС

Законът предвижда задължението на НБКСРС за служебно уведомяване на гражданите, когато спрямо тях неправомерно са били прилагани СРС – чл. 34ж, ал. 1 от ЗСРС. Такива, например, са случаите, когато СРС са прилагани по искане на некомпетентен орган, или са разрешени от некомпетентен орган, при липса на факти и обстоятелства, респ. информация за престъплението или липса на данни и основание за съпричастността на лицето към него, по смисъла на чл. 12, ал. 1, т. 1 и т. 2 от ЗСРС, за престъпление извън лимитативно посочения от чл. 3, ал. 1 от ЗСРС кръг на престъпления, или извън разрешения срок, или когато са били приложени допълнителни оперативни способности, извън разрешените, или са били приложени по отношение на лица и/или обекти, извън посочените в разрешението, или за цели, извън закона.

Законът е предвидил изключение от това задължение на НБКСРС – чл. 34ж, ал. 2 от ЗСРС, когато има опасност да не се постигнат целите на закона по чл. 3 и чл. 4 от ЗСРС, да бъдат разкрити оперативните способности или техническите средства, както и когато това ще създаде опасност за служител под прикритие или на негови близки.

В ЗСРС не е предвидена процедура за работа на НБКСРС по сигнали на граждани за извършване на проверка за неправомерно прилагане на СРС. Съгласно чл. 8, ал. 1, т. 9 от Правилника за дейността на НБКСРС и неговата администрация (обн. ДВ, бр. 77 от 04.10.2016 г.), Националното бюро извършва проверки по постъпили мотивирани сигнали от граждани за незаконно прилагане на СРС спрямо тях и при самосезиране. С цел защита правата и свободите на гражданите, гарантирани от Конституцията на Република България, Националното бюро е разработило „Вътрешни правила за работа на НБКСРС по сигнали за неправомерно прилагане на специални разузнавателни средства“ и образец на бланка за подаване на сигнал, публикуван на интернет страницата на НБКСРС на адрес: www.nbksrs.bg, в Раздел „Сигнали по ЗСРС“, подраздел „Документи“ – „Работа по сигнали“, както и достъпна информация относно уведомителния режим при установяване на неправомерно използване и прилагане на СРС спрямо граждани.

През 2024 година в НБКСРС са постъпили 48 сигнала от граждани с твърдения, че спрямо тях са прилагани неправомерно СРС.

Всички постъпили сигнали са разгледани на заседания на НБКСРС. По 29 сигнала проверките са приключени през 2024 г. Проверките по 5 от постъпилите сигнали продължават и през 2025 г. По 14 сигнала НБКСРС не е извършвало проверка поради несъответствие с Вътрешните правила за работата на НБКСРС по сигнали за неправомерно прилагане на СРС. По 4 преписки от 2023 г. проверките са приключени през 2024 г.

От извършените проверки няма установени случаи на неправомерно прилагане на СРС.

Законът не предвижда уведомяване на гражданите, когато по отношение на тях са били използвани СРС правомерно. Уведомяването от Националното бюро за неправомерно прилагане на СРС е удостоверителен документ, който обезпечава възможност на лицето да реализира гарантираното му от чл. 7 от Конституцията право да ангажира отговорността на държавата, при наличие на съответните предпоставки за това. С уведомяването започва да тече давностен срок за предявяване на иск по чл. 2, ал. 1, т. 7 от ЗОДОВ.

2. ПРОИЗВОДСТВА ПО РЕДА НА ЗОДОВ И ЗДОИ

Производства по ЗОДОВ

С влизане в сила на изменението и допълнението на ЗОДОВ (обн., ДВ, бр. 17 от 06.03.2009 г.) незаконосъобразното използване на СРС е включено в обхвата на обективната отговорност на държавата за вреди от незаконни актове на правозащитни органи. Производството се реализира по специален ред пред граждански съд, като гражданите се ползват от материалната доказателствена сила на актовете на Националното бюро като официални свидетелстващи документи, издадени от надлежен орган в кръга на функциите му, за удостоверените в тях факти и обстоятелства. Отговорността по чл. 2, ал. 1, т. 7 от ЗОДОВ може да възникне, ако разрешението за използване на СРС е издадено във връзка с престъпление, което по закон не може да бъде предотвратено или разследвано чрез такива средства, или ако искането за издаване на разрешение е подадено от некомпетентен орган или е непълно, но не и

ако искането е надлежно подадено, тъй като гражданските съдилища, разглеждащи иски за обезщетение по тази разпоредба, не могат да проверяват дали съдиите, които са издали разрешение за използване на СРС, са извършили правилна преценка относно необходимостта от използване на СРС по отношение на фактите, изложени пред съда.

Установеният в ЗСРС ред разпределя компетентността и правомощията на държавните органи, участници в процеса по искане, разрешаване, прилагане, съхраняване, използване и унищожаване на СРС, предопределя и обективно възможната причинно-следствената връзка между вредите, чието обезщетение се претендира чрез иска по чл. 2, ал. 1, т. 7 от ЗОДОВ и конкретното твърдяно закононарушение.

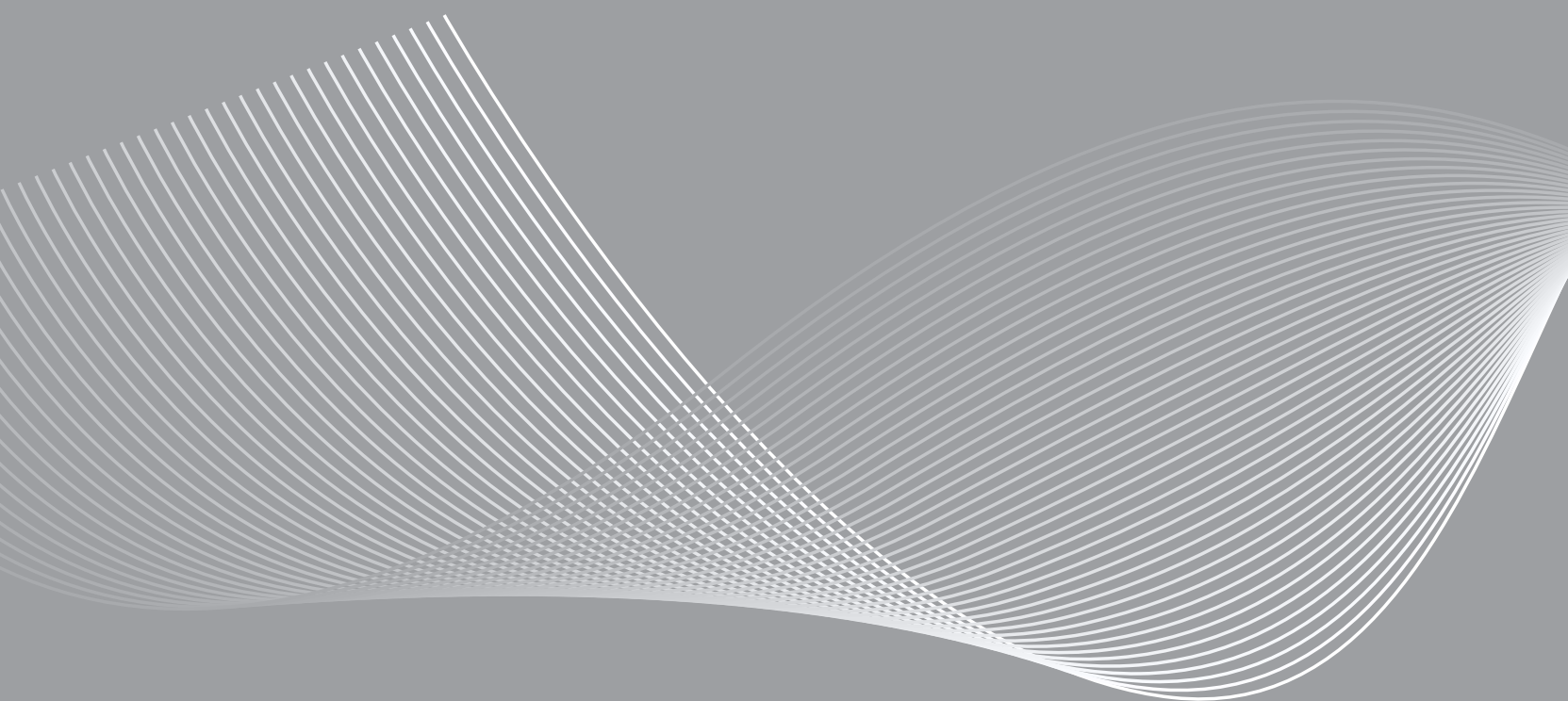
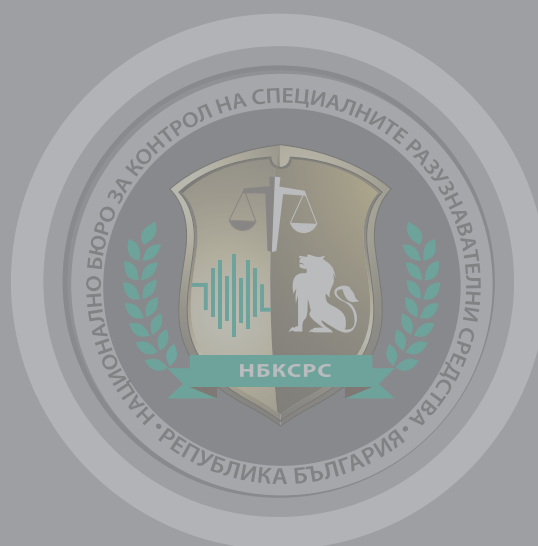
✓ Във връзка с образувани съдебни производства на основание чл. 2, ал. 1, т. 7 от ЗОДОВ през 2024 г. компетентните съдилища са се произнесли с решения, с които са приели, че действията на НБКРС по отношение установени нарушения на процедури по ЗСРС са законосъобразни. Съдебните дела са образувани по иски на граждани, които НБКРС е уведомило, че спрямо тях са били прилагани неправомерно СРС.

✓ По предявени срещу Националното бюро иски с правна квалификация чл. 1, ал. 1 от ЗОДОВ във връзка с твърдяно бездействие от страна на НБКРС по подаден сигнал на гражданин за неправомерно използване и прилагане на СРС, през 2024 г. компетентният административен съд се произнесе с решение, с което изцяло отхвърли предявените иски за присъждане на обезщетение за претърпени имуществени вреди. Съдът е приел, че действията на НБКРС са законосъобразни и изцяло произтичащи от законовите разпоредби.

Производства по ЗДОИ

Националното бюро като държавен орган е задължен субект да предоставя информация за извършваната от него дейност, съгласно разпоредбата на чл. 3, ал. 1 от ЗДОИ. През отчетния период са постъпили 3 броя заявления за достъп до обществена информация. По 2 от постъпилите заявления е предоставен пълен достъп до исканата информация. По третото заявление е изпратено писмо, с което заявителят е уведомен за липса на исканата обществена информация. Не са постъпвали жалби срещу решенията, издадени от НБКРС по реда на ЗДОИ.

ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ДЪРЖАВНИ ОРГАНИ И ИНСТИТУЦИИ

V. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ С ДЪРЖАВНИ ОРГАНИ И ИНСТИТУЦИИ.

1. РАБОТНИ СРЕЩИ

Националното бюро ежегодно провежда работни срещи с представители на всички органи, участващи в процедурите по ЗСРС. Това се превърна във важна крачка към осъществяване на междуинституционален диалог между компетентните органи и съвместно търсене на решения за подобряване на режима по използване и прилагане на СРС.

Основната цел на тези срещи е да се представят и обсъдят констатираните в хода на комплексните проверки от НБКРС пропуски и нарушения, които създават предпоставки за необосновано нарушаване правата на гражданите, както и добри практики при искане, разрешаване и прилагане на СРС, и при съхраняване и унищожаване на информацията, придобита чрез тях. Да споделим нашето виждане и становище по тях и да бъдат намерени най-добрите решения, около които да се обединим.

Благодарение на добрата комуникация и в резултат на взетите решения при проведените съвместни срещи с органите по чл. 13, чл. 15 и чл. 20 от ЗСРС, голяма част от установените при проверките през годините пропуски и различни практики са преодолени, съдебният контрол върху използването и прилагането на СРС е значително завишен. Забелязва се устойчива тенденция всяка година съдиите да повишават стандартите си при разрешаване прилагането на СРС. Създадена е добра организация и еднакви критерии при разглеждането на исканията. Контролира се своевременното унищожаване на информацията, която не е послужила за изготвяне на ВДС, и изготвянето на подробни доклади по чл. 29 ал. 7 от ЗСРС.

През 2024 г. Националното бюро отправи покана за провеждането на работни срещи с ръководството на МВР във връзка с поставени въпроси по прилагане на процедурите по ЗСРС, по които има изразени различни становища, с цел обсъждането им и намирането на общи решения.

По повод възникнали въпроси, свързани с практическото прилагане на разпоредбите на чл. 30, ал. 1 и ал. 3 от ЗСРС, Националното бюро проведе работна среща между представители на НБКРС и на Върховна

прокуратура. На работната среща се обсъдиха следните теми: редът, по който следва да се поиска от структурата по чл. 20 от ЗСРС изготвяне на ВДС и протокол, отразяващ неговото изготвяне, в хипотезата на чл. 30, ал. 1 и ал. 3 от ЗСРС, включително кой е съответният компетентен прокурор и какъв е редът за унищожаване на такава информация – включително кой е компетентен орган да поиска разпореждане за унищожаване на информацията по реда на чл. 175, ал. 7 от НПК, респективно за предприемане действия за унищожаването ѝ в сроковете по чл. 31, ал. 3 от ЗСРС. Участниците в срещата дискутираха проблеми в действащата нормативна уредба и се обединиха около решения и принципни положения, с цел уеднаквяване на практиката по прилагане на посочените разпоредби. В резултат на проведената работна среща и.ф. главен прокурор на РБ издаде указания до административните ръководители на териториалните прокуратури за действия при възникване на хипотезата по чл. 30, ал. 1 от ЗСРС. В продължение на своята надзорна дейност НБКРС отправи запитване до органите по чл. 13, чл. 15 и чл. 20 от ЗСРС за изразяване на становище по поставените проблеми относно практическото приложение на чл. 30, ал. 1 и ал. 3 от ЗСРС, с цел недопускане на злоупотреба с резултати, получени извън направеното искане за използване на СРС. Събраната информация е анализирана и обобщена с цел намиране на възможни решения в рамките на действащите разпоредби. Изменение и допълнение на обсъжданата норма е важна стъпка от страна на законодателя за преодоляване на празнотите в нормативната уредба с цел защита правата на гражданите.

Във връзка с поставени въпроси от административни ръководители на окръжни съдилища, свързани с практическото приложение на разпоредбите на ЗСРС относно съхраняването на ВДС и на материалите по чл. 31, ал. 5 от ЗСРС в органите по чл. 13, ал. 2 от ЗСРС и в органите по чл. 15 от ЗСРС, Националното бюро инициира провеждането на работна среща с представители на Съдийската колегия на ВСС. Присъстващите на срещата констатираха наличието на законодателна празнота във връзка със сроковете за съхраняване на ВДС и материалите, посочени в чл. 31, ал. 5 от ЗСРС, като се обединиха около необходимостта от законодателни промени в ЗСРС, които да са обвързващи за всички участници в процедурите и относими към сроковете на съхраняване на документите от процедурите по ЗСРС. Националното бюро предостави на ВКС материали и обобщени данни, свързани със съхраняване

и унищожаване на материали от приложени процедури по ЗСРС в органите по чл. 15 от ЗСРС.

По покана на ректора на Академията на МВР, представители на НБКРСС проведоха обучение на студенти от магистърска програма по специалността „Защита на националната сигурност“ в Академията на МВР на тема: „Контрол върху организацията и прилагането на СРС в Република България“. Провежданото обучение обхваща следните основни моменти:

- Европейските изисквания относно контролните органи по прилагане на СРС;
- структура, функции и задачи на НБКРСС;
- изводи и резултати от контрола по прилагане на СРС.

Студентите бяха запознати с основната дейност на Националното бюро. Дадената обратна връзка от обучаващите се в Академията на МВР, потвърждава необходимостта от провежданите обучения за надграждането на практическите и теоретични познания по използването и прилагането на СРС по ЗСРС и НПК.

По покана на и.ф. главния прокурор на Република България, представители на Националното бюро проведоха обучение на служителите по сигурността на информацията на организационните единици от състава на Прокуратурата на тема „Практически проблеми и споделяне на добри практики при прилагане на процедурите по Закона за специалните разузнавателни средства“. Обучаемите бяха запознати с констатираните от извършените проверки през 2024 г. пропуски и нарушения в процедурите по ЗСРС и НПК.

Представители на НБКРСС участваха в организиран от ГДБОП-МВР семинар на тема „Прилагане на ЗЕС и ЗСРС за документиране и разкриване на престъплението „изпиране на пари“. Констатации, препоръки и добри практики от НБКРСС. Сътрудничество и взаимодействие с ДАТО и с други структури на ГДБОП-МВР по линия на корупционни престъпления. Ролята на Европол при осъществяване на международно сътрудничество при разследване на случаи на изпиране на пари“. Представителите на Националното бюро представиха лекция на тема „Добри практики, проблеми и констатации, установени в хода на извършваните проверки на органите, участващи в процедурата по използване и прилагане на СРС“.

Наложената през годините практика на Националното бюро за инициирането и провеждането на периодични срещи с представители на всички органи, участващи в процедурите по ЗСРС и обучения е допълнителна гаранция за стриктно спазване на закона и недопускане неправомерно нарушаване на конституционните права и свободи на гражданите.

2. ДАДЕНИ УКАЗАНИЯ, ПРЕПОРЪКИ И ИЗРАЗЕНИ СТАНОВИЩА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ РЕЖИМА ПО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПРОЦЕДУРИТЕ ПО ЗСРС.

През годините Националното бюро е давало задължителни указания, предложения и препоръки и е изразявало становища във връзка с подобряване режима на използване и прилагане на СРС, както и за съхраняване и унищожаване на придобитата чрез тях информация.

Указания имат за цел създаване на единна практика по прилагане на процедурите по ЗСРС и имат задължителен характер за органите по чл. 13 и чл. 20 от ЗСРС, които обобщено можем да групираме по следните показатели:

- ✓ Унищожаване на информацията, получена като резултат от прилагане на СРС по досъдебни производства, която не е послужила за изготвяне на ВДС;

- ✓ Продължаване на срока за прилагане на СРС, когато има прекъсване на датата, на която е прекратено първоначалното разрешение, и датата, определена като първоначална в диспозитива на разрешението за продължаване срока на прилагане на СРС;

- ✓ Изготвяне на искания за използване на СРС за предотвратяване и разкриване на тежки умишлени престъпления, изрично посочени в чл. 3, ал. 1 от ЗСРС и създаване на организация и вътрешен контрол с цел недопускане използване на СРС за предотвратяване и разкриване на престъпления, извън посочените в чл. 3, ал. 1 от ЗСРС;

- ✓ Да не се надвишават максимално допустимите срокове за прилагане на СРС, регламентирани в чл. 21 от ЗСРС;

- ✓ Указания относно сроковете за прилагане на СРС и определяне продължителността на прилагането и крайната му дата. ЗСРС не дава

отговор на въпроса как се определя крайната дата на прилагането при постановяване на разрешение със срок в месеци и следва да се прилага разпоредбата на чл. 183, ал. 3 от НПК;

✓ Упълномощаване на длъжностни лица да получават достъп до информация чрез автоматизирана информационна мрежа по реда на чл. 25, ал. 2 от ЗСРС - до органите по чл. 13 и чл. 20, ал. 1, т. 1 и т. 2 от ЗСРС;

✓ При получени уведомления от прилагащите структури относно обектите, за които има дадени разрешения, но не се ползват от лицето, спрямо което се прилагат СРС, на органите по чл. 20 от ЗСРС следва своевременно да се предоставят актуални данни за всяко от тях, съгласно разпоредбата на чл. 23 от ЗСРС;

✓ Указания във връзка със закриване на специализираното правосъдие в Република България за действията на заявителите по чл. 13 от ЗСРС и на прилагащите органи по чл. 20, ал. 1 от ЗСРС, както и създаването на организация от административните ръководители на закриваните и на приемащите органи на съдебната власт относно предаването и приемането на ЧНД, образувани по искания за използване на СРС, разрешени от СпНС;

✓ Предприемане на действия за установяване наличието на неунищожени резултати, предоставени на наблюдаващите прокурори от СГП на основание чл. 30 от ЗСРС, вкл. и предоставени от закритата СпПр;

✓ Спазване на изискването за компетентност на органа, даващ разрешение за използване на СРС спрямо лица с имунитет при провеждане на избори;

✓ Спазване разпоредбата на чл. 13, ал. 1, т. 6 от ЗСРС, съгласно която за разкриване на тежки умишлени престъпления по Глава трета, Раздел III от Особената част на Наказателния кодекс исканията за използване на СРС се изготвят от съответните окръжни прокуратури;

✓ Приспадане на срока за прилагане на СРС по отношение на обект по чл. 12, ал. 1, т. 4 от ЗСРС от срока на прилагане на СРС спрямо лице, за което е установено, че е ползвател на същия обект;

✓ Указания до органите по чл. 13 и чл. 20 от ЗСРС относно правата на защитника по чл. 91, ал. 2 от НПК в процедурите по ЗСРС.

С цел подобряване на режима на използване и прилагане на СРС, както и за съхраняване и унищожаване на придобитата чрез тях информация, са направени следните предложения:

до органите по чл. 15 от ЗСРС - за отстраняване на пропуски при попълване на регистъра по чл. 34е, ал. 2, т. 1 от ЗСРС и привеждането му в съответствие с утвърдените правила за неговото водене; за правилно систематизиране и съхраняване на документите, относими към процедурите по ЗСРС; за стриктно спазване на разпоредбата на чл. 175, ал. 7 от НПК при произнасяне за унищожаване на информацията, която не е послужила за изготвяне на ВДС.

до органите по чл. 13 от ЗСРС - в регистъра за СРС да се вписват и данните на всички обекти, по отношение на които се иска използване на СРС; в докладите до органа по чл. 15 от ЗСРС да се посочват както разрешените, така и приложените оперативни способности; в искането да се оправомощават само служители, имащи отношение към използването на СРС и техни ръководители, които да бъдат уведомявани за получените резултати; при изготвяне на исканията за използване на СРС да се спазва редът, разписан в чл. 14 от ЗСРС; във всяко искане да се отразява делото на оперативен отчет и регистрационния му номер; спазване на законоустановените срокове за унищожаване на резултатите, получени от прилагане на СРС; в регистрите по ЗСРС да се вписват номерата на протоколите за унищожаване на информацията, която няма да се използва за изготвяне на ВДС; създаването на ред за съхраняване на исканията и разрешенията за използване на СРС съгласно чл. 31, ал. 5 от ЗСРС и за унищожаване на информацията по чл. 25 от ЗСРС.

- до органите по чл. 20 от ЗСРС - в регистъра за СРС да се вписват и данните на всички обекти, по отношение на които се иска използване на СРС; исканията за продължаване на срока за прилагане на СРС и за добавяне на нов комуникатор да се вписват на съответен ред в регистъра и в съответната графа да се отбелязва само номера на искането за продължение/допълнение.

Националното бюро е изразило становище, че при изготвяне на искания и на искания-продължения за използване на СРС не следва да се възпроизвежда информация, получена като резултат от прилагане на СРС, и подлежаща на унищожаване по реда на чл. 31, ал. 3 от ЗСРС, както и че не следва да се възпроизвежда информация, за която може

да се предполага, че е защитена по смисъла на чл. 33, ал. 3 от Закона за адвокатурата.

В резултат от дадените указания и изразените становища Националното бюро отчита положителни резултати, постигнати до момента в дейността на органите и структурите по ЗСРС по стриктно спазване разпоредбите на закона при изготвяне на исканията и даване на разрешения за използване на СРС, както и вече въведените добри практики, които следва да се доразвиват и надграждат.

3. КОНСТАТИРАНИ ПРОБЛЕМИ В ПРОЦЕДУРИТЕ ПО ЗСРС, ЗА КОИТО СА НЕОБХОДИМИ ЗАКОНОДАТЕЛНИ ПРОМЕНИ.

Националното бюро потвърждава позицията, изразена и в предишни отчетни доклади, за необходимост от приемане на действия за изменения и допълнения в ЗСРС и НПК и за тяхното синхронизиране. Към настоящия момент е формирана значителна практика по прилагането им, от която могат да се направят множество изводи за най-належащите промени. При обсъждане на промените от законодателя, НБКРС има готовност за участие с експертни предложения.

В изпълнение на своите функции по чл. 34е, ал. 1 от ЗСРС през периода 2019 г. - 2024 г. Националното бюро установи известни трудности при прилагането на разписаните законови процедури по използване и прилагане на СРС, както и по съхраняване и унищожаване на придобитата чрез тях информация. За преодоляването им на вниманието на ККССПИСРСДДЗЕС са предоставени предложения на НБКРС, съгласувани с органите по чл. 13, чл. 15 и чл. 20 от ЗСРС, за изменения и допълнения в действащите нормативни актове, с които ще се постигне подобряване на процедурите, разписани в ЗСРС и НПК.

Въз основа на направения анализ Националното бюро се обедини около следните предложения:

3.1. НЕОБХОДИМОСТТА ЗА ИЗМЕНЕНИЯ И ДОПЪЛНЕНИЯ В ЗСРС И НПК

✓ В структурите на МВР и ДАНС се съхраняват ВДС, които не се използват за нуждите на наказателния процес, а в органите на

Прокуратурата се съхраняват ВДС, които не се използват за целите на доказване (например, поради прекратяване на ДП или приключване на делото със споразумение). Екземпляр от изготвените ВДС и предоставени на съда по реда на чл. 29, ал. 1, изр. 2 от ЗСРС или с внесен обвинителен акт също се съхраняват в органите по чл. 15 от ЗСРС за неопределен срок. Това създава предпоставка за използване на информация, придобита чрез използване на СРС, за цели, различни от предвидените в ЗСРС, и би могло да доведе до нарушаване на конституционно гарантираните права на гражданите.

За недопускане на злоупотреба с информация, придобита чрез използване на СРС, е необходимо да се създадат ред и условия за унищожаване на ВДС, за които е отпаднала необходимостта от тяхното съхраняване.

По посочените мотиви е необходимо да се създадат ред и условия за унищожаване и на документите и материалите, лимитативно изброени в чл. 31, ал. 5 от ЗСРС, за които е отпаднала необходимостта от тяхното съхраняване.

✓ Случаите, при които са установени забавяне при унищожаване на информацията по чл. 25 от ЗСРС, се дължат на изискването на чл. 175, ал. 7, изр. 2 от НПК органът по чл. 172, ал. 1 от НПК да иска от съдията, дал разрешение за използване на СРС, разпореждане за унищожаване на информацията по чл. 25 от ЗСРС. Това следва да се извършва в 10-дневния срок по чл. 31, ал. 3 от ЗСРС, но за съдията няма предвиден срок за произнасянето. Преценката относно придобитата информация следва да бъде единствено на органа, поискал използването на СРС.

За недопускане забавяне при унищожаването на информация по чл. 25 от ЗСРС поради посочените причини, е удачно да бъде обсъдена необходимостта от отмяната на разпоредбата на чл. 175, ал. 7, изр. 2 от НПК.

✓ Ограничените правомощия на органите по чл. 16 от ЗСРС да отказват да дадат писмено разпореждане за започване прилагането на СРС или за прекратяването му биха довели до нарушаване правата и свободите на гражданите при прилагане на СРС. Както в настоящия доклад, така и в предходните доклади до НС, сме отразявали, че в случаи при констатирана незаконосъобразност на процедурата по издаване или разрешаване използването на СРС, ръководителите

на прилагащите структури нямат законови правомощия да откажат започване прилагането на СРС. Те ползват правната фигура на явната фактическа грешка, която обаче има различно по своето съдържание значение – на техническа грешка.

Ето защо е необходимо допълване разпоредбата на чл. 22, ал. 3 от ЗСРС чрез разширяване правомощията на органите по чл. 16 от ЗСРС да отказват да дадат разпореждане за започване прилагането на СРС или за неговото прекратяване в следните случаи:

- при изготвяне на искане за използване на СРС от некомпетентен орган по чл. 13 от ЗСРС;

- при даване на разрешение за използване на СРС от некомпетентен орган по чл. 15 от ЗСРС;

- при надвишаване разрешенния срок за прилагане на СРС;

- когато към даденото разрешение от съдията не е приложена декларация по чл. 173, ал. 3 от НПК от служителя под прикритие.

✓ Не са единични случаите, при които за нуждите на националната сигурност чрез използването на СРС се придобива оперативна информация без да има необходимост от изготвянето на ВДС.

В тази връзка е необходимо да бъде обсъдена възможността чл. 1, ал. 1 от ЗСРС да се допълни, че СРС се използват и за добиване, обработване, съхраняване и предоставяне на разузнавателна информация в интерес на националната сигурност, както и да се допълни разпоредбата на чл. 4 от ЗСРС, с цел да бъде дадена възможност СРС да се използват и по отношение на дейности за придобиване на разузнавателна информация, свързана със защитата на националната сигурност.

✓ Все по-бързото и всеобхватно развитие на комуникационните услуги и разработването на нови технологии, дава възможност за осъществяване на комуникация и връзка между лицата, извършващи престъпна дейност по начини и чрез средства, които са непроследими чрез съществуващите технологии. При проверки на НБКСРС и от проведените разговори с ръководни органи на прилагащите СРС структури се установява, че някои разпоредби на действащият ЗСРС са по-скоро с аналогов характер и чувствително изостават от съвременните технологични възможности и световните тенденции.

Такива констатации навеждат на необходимостта да бъде допълнено определението за СРС, като в него бъдат включени и системните и мобилни софтуерни продукти, както и да се даде определение за софтуерен продукт. Включването на софтуерните продукти като част от специалните разузнавателни средства ще доведе до осъществяването на контрол върху използването им както от органа по чл. 15 от ЗСРС, така и от надзорните органи.

✓ Не е малък процентът на постановените откази за това, че не са мотивирани отделните оперативни способности, които се иска да бъдат приложени. На проведената през 2022 г. работна среща между НБКСРС и представителите на органите по чл. 15 от ЗСРС се взе решение в исканията да се отразяват причините и необходимостта от използване на всеки един поискан оперативен способ и какви резултати се очаква да бъдат постигнати с всеки от тях, тоест те да бъдат мотивирани.

Такова изискване в ЗСРС не се съдържа, но с цел спазване принципа на пропорционалност при навлизане в личното пространство на гражданите, е необходимо в исканията да се посочва необходимостта от прилагане на всеки един от поисканите оперативни способности.

✓ По информация на ръководни и оперативни служители, срокът за прилагане на СРС в случаите, когато се използва служител под прикритие, не е достатъчен. Следва да се обсъди необходимостта от определяне на по-дълъг срок за прилагане на СРС чрез служител под прикритие.

✓ През 2020 г. Националното бюро даде задължителни указания, че между първоначалното искане за използване на СРС и искането за продължаване на срока не трябва да има прекъсване. При определяне датата, от която започва продължаването на срока за прилагане на СРС, съдът следва да следи да няма прекъсване, както и да не се надвишава максимално допустимия законоустановен срок от 6 месеца (3 години за дейности, свързани с националната сигурност).

Независимо от указанията, дадени по реда на чл. 34е, ал. 1, т. 3 от ЗСРС, които имат задължителен характер за всички органи, имащи отношение към процедурите по ЗСРС, все още се наблюдава прекъсване на срока между първоначалното искане за използване на СРС и разрешението на съдията за неговото продължаване.

Това води до необходимост от допълнение на чл. 21, ал. 4 от ЗСРС,

че не се допуска прекъсване между срока по чл. 21, ал. 2 от ЗСРС и първоначално разрешените срок по чл. 21, ал. 1 от ЗСРС.

✓ Докладът по чл. 29, ал. 7 от ЗСРС е последният документ, който се изготвя от органите по чл. 13 от ЗСРС и по своята същност обобщава всички действия извършени в срока на прилагане на СРС, унищожаване на информацията след неговото прекратяване, както и дава информация има ли изготвено ВДС. Целта е пълна и всеобхватна информираност на органа, дал разрешение за използване на СРС.

Макар при последните си проверки НБКРС да отчита положителна тенденция в разширяване съдържанието на докладите до съдията, масова практика е те да са съдържателно ограничени от гледна точка на пунктуалността спрямо текста на закона – в тях се отразяват единствено и формално данни за вида, началото и края на прилагане на СРС, има ли изготвено ВДС и унищожена ли е събраната информация.

Необходимостта от посочване на приложените оперативни способности и причините за неприложените способности е във връзка с осъществяването на първоначален (съдебен) и последващ контрол на процедурите и доколко ще се ограничат правата на гражданите, колко и какъв ресурс ще бъде ангажиран за подготовката по изпълнение на процедурата по ЗСРС. Органът по чл. 15 от ЗСРС ще е запознат с кой от разрешените способности е бил постигнат търсения резултат и дали на един по-късен етап по отношение на същото лице за същото престъпно деяние ще е необходимо да се разрешават искани способности, чрез които няма да се постигне целта.

✓ В ЗСРС не е разписана конкретна процедура за действие при получаване на резултати извън направеното искане за използване на СРС, което създава предпоставки за забавяне унищожаването на резултатите от приложени СРС, получени на основание чл. 30, ал. 1 от ЗСРС. Това налага необходимостта от допълване на разпоредбата в тази насока, включително и при получаване на резултати в хипотезата на чл. 30, ал. 3 от ЗСРС.

При извършена проверка НБКРС констатира забавяне в срока на унищожаване на резултати от приложени СРС, получени на основание чл. 30, ал. 1 от ЗСРС – извън направеното искане за използване на СРС.

От друга страна, налице е законодателен пропуск при хипотезата на чл. 30, ал. 3 от ЗСРС, когато резултатите се отнасят до заявителя или

негов ръководител, до председателя на ДАТО, председателя на ДАНС, главния секретар на МВР или писмено оправомощени от тях заместници. Действията на компетентния нов наблюдаващ прокурор не следва да стават достояние на първоначалния заявител, за когото се отнасят резултатите от приложените СРС, за да не се разгласи информация за извършено престъпно деяние от страна на лимитативно изброените в чл. 30, ал. 3 от ЗСРС лица.

Необходимо е да се разпише процедура по искане за прекратяване на първоначалното прилагане на СРС, на уведомяване за необходимостта от изготвяне на ВДС, тъй като, съгласно разпоредбите на чл. 22, ал. 2 и на чл. 26 от ЗСРС, единствено първоначалният заявител може да иска това от прилагащата структура.

✓ Необходимост от законодателни изменения във връзка с международното сътрудничество при използването на СРС по искане на чуждестранни разследващи органи. Целта е усъвършенстване на законодателството ни чрез разписване на ясна и точна процедура за прилагане на СРС на територията на страната ни при получаване на искане от съответните органи от чужди държави за недопускане на нарушение на националното ни законодателство и същевременно да не се възпрепятства предотвратяването или разкриването на престъпление.

В тази връзка от ПРБ са направени предложения за синхронизиране на някои разпоредби в Глава четвърта „б“ от ЗСРС, които НБКСРС е отразявало и в предишни доклади, изразяващи се в следното:

✓ Необходимост от синхронизиране на чл. 34н от ЗСРС с чл. 40 от Конвенцията за прилагане Споразумението от Шенген (Конвенцията), както и дали следва да се разграничи трансграничното наблюдение при условията на полицейско сътрудничество между държави-членки на ЕС и при изпълнение на молби за правна помощ на съдебни органи, основани на Втория допълнителен протокол към Европейската конвенция за взаимопомощ по наказателноправни въпроси между държавите от ЕС, включително и от гледна точка на разпределението на компетентността

✓ В заглавието на Глава четвърта „б“ от ЗСРС, и в членове от 34и до 34л, да се посочи, че в условията на международно правно сътрудничество по наказателни дела ЗСРС е приложим и при изпълнение на ЕЗР, а

не само при молби за правна помощ и когато това е предвидено в международен договор.

3.2. НЕОБХОДИМОСТ ОТ СИНХРОНИЗИРАНЕ РАЗПОРЕДБИ НА ЗСРС И НПК

✓ В ЗСРС не е разписана процедура относно прилагането на способите по чл. 10а, чл. 10б и чл. 10в, когато се използва служител под прикритие. Такава разпоредба е предвидена единствено в НПК за разследване на престъпления. Функциите на оперативните служители на органите по чл. 13, ал. 1 от ЗСРС са свързани с разкриване и предотвратяване на престъпления, но не и с тяхното разследване. Това води до различни практики при изготвянето на исканията и на необходимите документи, както и при разпита пред съдия на служителя под прикритие.

Поради което следва да се обмисли необходимостта и възможността за включване на служителя под прикритие чрез възпроизвеждане на разпоредбата на чл. 173, ал. 3 от НПК в ЗСРС.

✓ От постановените откази за даване разрешение за използване на СРС се установява, че част от тях произтичат от различие в разпоредбите на чл. 14, ал. 1 от ЗСРС и чл. 173, ал. 2, т.1. от НПК.

Голямата част от мотивите за постановяване на откази по искания, изготвени от наблюдаващи прокурори, е затова че същите са мотивирани в недостатъчна степен относно наличието на извършено престъпление, на връзка между лицето или обекта и твърдяната престъпна дейност, мотивите за исканите оперативни способности и очакваните резултати чрез прилагането им, посочване на оправомощеното длъжностно лице, което да бъде уведомявано за получените резултати, и т.н.

Според НБКЗСРС, с цел постигането на по-добри резултати при използването на СРС от Прокуратурата, следва разпоредбите на чл. 173, ал. 2 от НПК да бъдат изцяло синхронизирани с тази на чл. 14, ал. 1 от ЗСРС.

МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ

VI. МЕЖДУНАРОДНА ДЕЙНОСТ

Международен обмен на информация. Участия в международни форуми и конференции на надзорни органи.

Националното бюро осъществява дългогодишно сътрудничество и взаимодействие с аналогични надзорни органи на държави от Европейския съюз и международни организации, посредством участие в международни форуми и обмен на информация.

Международните инициативи предоставят възможност за обмяна на опит, мнения и добри практики на органи, прилагащи тайни методи за наблюдение, и на надзорните им органи, за развиване на нови подходи за подпомагане както на сигурността, така и на основните човешки права.

Координацията с аналогични надзорни органи от държави, прилагащи най-високите стандарти по отношение защита правата и свободите на гражданите, позволява идентифицирането на предизвикателства, произтичащи от развитието на информационните технологии, усложнената международна обстановка и средата за сигурност.

През 2024 г. Националното бюро, в рамките на законово регламентираните си правомощия като независим държавен орган, продължи да развива международно сътрудничество в сферата на надзорната дейност върху прилагането на тайни методи за наблюдение.

В резултат на активното участие на Националното бюро в предишни конференции и форуми са създадени трайни контакти на международно ниво в областта на прилагането на тайните методи за наблюдение и защита правата и свободите на гражданите.

В Националното бюро са постъпили покани за участие в предстоящи събития през 2025 г. с международен характер, което е доказателство за признанието за осъществяваната от НБКРС дейност на международно ниво.

Отправена е покана Националното бюро да бъде организатор и домакин на Европейската конференция за надзор на разузнаването през 2027 г.

ОРГАНИЗАЦИЯ НА АДМИНИСТРАТИВНАТА ДЕЙНОСТ

VII. ОРГАНИЗАЦИЯ НА АДМИНИСТРАТИВНАТА ДЕЙНОСТ

1. СТРУКТУРА НА АДМИНИСТРАЦИЯТА

Общата численост на персонала е 21 щатни бройки, от тях действително заети към края на 2024 г. са 19 щатни бройки.

1.1. ОБЩА АДМИНИСТРАЦИЯ

Общата администрация подпомага осъществяването на правомощията на НБКРС, създава условия за осъществяване дейността на специализираната администрация и извършва технически дейности по административното обслужване. В Общата администрация е сформирани сектор „Финанси и счетоводство“, който осъществява планиране, управление и контрол на финансовите ресурси, финансово осигуряване дейността на НБКРС и неговата администрация.

1.2. СПЕЦИАЛИЗИРАНА АДМИНИСТРАЦИЯ

Специализираната администрация подпомага осъществяването на правомощията на НБКРС, като участва в извършването на проверки на органите по чл. 13, чл. 34н, чл. 15 и чл. 20 от ЗСРС относно спазването на закона по отношение на дейности, свързани с разрешаване, използване и прилагане на СРС, съответно съхраняване или унищожаване на придобитата чрез тях информация, като анализира, систематизира и обобщава информация и изготвя експертни становища и предложения.

2. ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ. БЮДЖЕТ И ФИНАНСОВ КОНТРОЛ

Националното бюро прилага програмен формат на бюджет като се изпълнява бюджетна програма „Контрол на специалните разузнавателни средства“ във функционална област „Наблюдение на процедурите по разрешаване, прилагане и използване на специални разузнавателни средства“.

С чл. 48, ал. 2 от Закона за държавния бюджет на Република България за 2024 г. е приет бюджет на Националното бюро в размер на 2 142 400 лв.

По Инвестиционната програма за национални проекти по приложение № 2 към чл. 106, ал. 5 от ЗДБРБ за 2024 г. е включен проект с прогнозен размер 93 000 лв.

Към 31.12.2024 г. Националното бюро няма отчетени приходи.

Общият размер на отчетените в края на 2024 г. разходи е 1 596 059 лв.

През 2024 г. е извършен финансов одит от Сметна палата на РБ на Годишния финансов отчет на НБКРС за 2023 г. С изготвения окончателен одитен доклад е изразено мнение, че отчетът на Националното бюро дава вярна и честна представа за финансовото му състояние, за финансовите резултатите от дейността му и паричните потоци към 31.12.2023 г.

Финансовото управление и контрол в НБКРС се осъществява чрез системата за финансово управление и контрол, включваща политики, процедури и дейности, целящи да се осигури разумна увереност, че целите на организацията се постигат в съответствие със законодателството, вътрешните актове и договори; надеждност и всеобхватност на финансовата и оперативна информация; ефективност, ефикасност и икономичност на дейностите; опазване на активите и информацията; предотвратяване и разкриване на измами и нередности. Въведени са процедури за осъществяване на текущ контрол върху изпълнението на поетите финансови ангажименти и сключените договори и за последваща оценка на изпълнението.

Таблица 5

Показатели	Закон за 2024 г. (в лв.)	Уточнен план за 2024 г. (в лв.)	Отчет за 2024 г. (в лв.)	Изпълнение % спрямо уточнения план
РАЗХОДИ:	2 142 400	2 142 400	1 596 059	74,50%
Текущи разходи	2 142 400	2 142 400	1 596 059	74,50%
Персонал	1 714 400	1 734 496	1 395 505	80,46%
Издръжка и други текущи разходи	428 000	407 904	200 554	49,17%

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

VIII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Наблюдението на процедурите се реализира чрез извършване на проверки на органите по чл. 13, чл. 34н, чл. 15 и чл. 20 от ЗСРС, по разработена и утвърдена Методика с цел да бъде гарантирана защитата правата и свободите на гражданите срещу незаконосъобразното използване на СРС. Извършваните проверки играят и ключова роля за подпомагане на правоприлагащите и правоохранителните органи.

Основните стратегически приоритети в работата на НБКСРС са осигуряване на приемственост на добрите практики, надграждане на постигнатите резултати и формулиране на нови краткосрочни и дългосрочни цели за осъществяване на ефективен последващ контрол от страна на НБКСРС, отговарящ на обществените очаквания и нагласи.

Реализирайки правомощията си, усилията на Националното бюро са насочени към утвърждаване на независим, безпристрастен, ефективен и прозрачен контрол, подчинен на обществения интерес.

В основата на стратегическите цели на Националното бюро са залегнали положителните резултати, постигнати до момента и вече въведените добри практики, които следва да се доразвият и надградят.

1. Подобряване на режима на процедурите по искане, разрешаване и прилагане на СРС и организацията по съхраняването и унищожаването на информацията получена при използването на СРС чрез активно наблюдение и промяна на формата и честотата на извършените проверки на структурите по чл. 13, чл. 15, чл. 34н и чл. 20 ЗСРС.

Извършваните редовни, всеобхватни и обективни проверки дават възможност своевременно да се идентифицират възникнали проблеми, разнородни практики и тълкувания на закона и да се предприемат действия за тяхното отстраняване, с цел недопускане неправомерно прилагане на СРС.

За обезпечаване пълноценното изпълнение на горепосочените функции е необходимо укрепване на административния капацитет и увеличаване на щатната численост на сектор „Специализирана администрация“ в НБКСРС.

2. Активна работа по сигнали на граждани.

Продължаване активната работа по сигнали на граждани, с оглед на това, че подаването на сигнали за нередности е още един източник

на информация за установяване на неправомерно прилагане на СРС.

С цел изпълнение на основните функции за защита на правата и свободите на гражданите Националното бюро е разработило и поддържа в актуално състояние своя интернет страница, на която е публикувана общодостъпна публична информация, правила за работата на НБКСРС по сигнали за неправомерно прилагане на СРС, както и образец на сигнал – типов документ, за попълване от гражданите. По такъв начин сме предоставили възможност на всяко заинтересовано лице да депозира пред Националното бюро своя сигнал и да го сезира за извършване на проверка.

3. Покриване на международните и европейски стандарти по отношение на процедурите по прилагане и използване на СРС, срещу произволни действия на държавните структури спрямо граждани и техни права и свободи.

Поддържането на създадените добри контакти със сродни международни надзорни органи, с които активно да обменяме информация свързана с прилагането на тайни способности, законодателни решения и добри практики в други държави, както и обсъждане на новите предизвикателства пред надзорните органи с цел подпомагане процеса на хармонизиране на българското законодателство с европейските и международни правни стандарти и усъвършенстване на националната дейност свързана с прилагане на процедурите по прилагане и използване на СРС.

4. Въвеждане на единен електронен регистър за СРС при органите по чл. 15 от ЗСРС, както и електронни регистри в органите по чл. 13 и чл. 20 от ЗСРС.

Националното бюро ще продължи работа за въвеждането на единен регистър на исканията, разрешенията и отказите за СРС. Органите по чл. 15 от ЗСРС не разполагат с такава информационна система, което създава затруднения в случаи на престъпна дейност, развила се в различни съдебни райони. Със съществуването на единен регистър ще бъде избегнато разрешаване използването на СРС спрямо едно лице за едно и също престъпление.

5. Унифициране на практиката по отношение на регламентиранияте процедури по разрешаване, прилагане и използване на СРС и тяхното документиране.

Усъвършенстване на дейността на НБКСРС в съответствие с решения на Европейският съд по правата на човека и предизвикателствата при използване на новите технологии от прилагащите структури.

Усъвършенстване на процедурите, свързани с прилагането на СРС и защита правата на гражданите, на база изучаване и анализиране на международен опит, законодателни решения и добри практики в други държави.

6. Подобряване на комуникацията и съвместната работа с неправителствени организации с цел формулиране и анализиране на констатирани пропуски, нарушения и несъответствия при използване на СРС и търсене на решения, които да водят до повишаване защитата на конституционните права на гражданите.

Насърчаване на диалога между представителите на гражданското общество, неправителствени организации, аналитични центрове, организации на бизнеса и др. с фокус предлагане на експертни решения, анализи и предложения за своевременно формулиране на краткосрочни и дългосрочни цели за осъществяване на ефикасен последващ контрол на процедурите по ЗСРС.

Повишаване на прозрачността при съобразяване с обществените очаквания и нагласи, относно навлизането в личното пространство, произтичащо от временното ограничаване на основни граждански права при използване на СРС за предотвратяване, разкриване и разследване на тежки умишлени престъпления.

7. Организиране на работни срещи с органите по чл. 13, чл. 15 и чл. 20 от ЗСРС.

Националното бюро ще инициира бъдещи съвместни работни срещи с всички заинтересовани страни за постигане на задълбочен анализ, включително изработване на предложения за промени, свързани с усъвършенстване на процедурите по разрешаване, прилагане и използване на СРС, съхраняване и унищожаване на придобитата чрез тях информация.

Организирането на работни срещи е възможност да се споделят проблеми и добри практики, да се обменят мнения, които да подпомогнат повишаване ефективността от прилагане на СРС и защита конституционните права и свободи на гражданите, преодоляване на натрупани дефицити и идентифициране на нови проблеми в практиката

на отделните правоохранителни и правоприлагащи органи във връзка с процедурите по ЗСРС, както и инициране на законодателни промени, насочени към тяхното решаване.

Необходимо е да продължи активната работа за повишаване на вътрешноинституционалния контрол и контрол от страна на прилагащите структури. По този начин ще се постигне основната цел на Националното бюро – недопускане неправомерно прилагане на СРС и повишаване на доверието на българските граждани в институциите, призвани да защитават тяхната сигурност.

Необходимо и полезно е за служителите от структурите, имащи отношение към процедурите по ЗСРС, провеждането на обучения, с цел подобряване на дейността им съобразно изискванията на закона.

8. Организационно развитие и укрепване на институционалния и административен капацитет, осигуряващ качество на процедурите по наблюдение и контрол, включително изграждането на технологична компетентност на НБКСРС за осъществяване на надежден контрол на дейността на прилагащите структури.

Националното бюро ще продължи и за в бъдеще да бъде двигател за утвърждаване на добрите практики, установени през годините, и за сътрудничество, с цел недопускане създаването на предпоставки за неправомерно прилагане на СРС.

Независимостта в действията на НБКСРС при изпълнение на законово разписаните правомощия оказват решаваща роля за изпълнението на неговите задачи. Националното бюро трябва навреме да установи и оцени рисковете и заплахите, произтичащи от съответни действия на органите прилагащи СРС, за да може своевременно да предприемем необходимите действия за недопускане нерегламентирано прилагане на СРС и незаконно нарушаване на правата и свободите на гражданите.